

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ร ล ว ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. แผนการจัดการเรียนรู้
4. แบบฝึกทักษะ
5. การอ่านคำควบกล้ำ
6. การเขียนคำควบกล้ำ
7. ประสิทธิภาพ
8. ดัชนีประสิทธิผล
9. ความพึงพอใจ
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ.2552 : 4 – 10)

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนานักเรียน ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนด เป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับนักเรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของนักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนานักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยหลักสูตรได้กำหนดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้ดังนี้

1. สมรรถนะสำคัญของนักเรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ กำหนดสมรรถนะสำคัญของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - 1.1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

1.2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

1.4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

1.5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะ เป็นพลเมืองไทยและพลโลก จึงได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนานักเรียนของตนเอง ดังนี้

- 2.1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2.2. ซื่อสัตย์สุจริต
- 2.3. มีวินัย
- 2.4. ใฝ่เรียนรู้
- 2.5. อยู่อย่างพอเพียง
- 2.6. มุ่งมั่นในการทำงาน
- 2.7. รักความเป็นไทย
- 2.8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนานักเรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้นักเรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและสุขศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ซึ่งในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่ การศึกษา การทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย สมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดให้ จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการจัดเวลาเรียนไว้คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง ทั้งนี้ได้กำหนดให้นักเรียนเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นเวลา 160 ชั่วโมง ซึ่งเมื่อรวมทั้ง 8 กลุ่มสาระแล้ว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเวลาเรียนรวมไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง

ตัวชี้วัด

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดตัวชี้วัด แทนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไว้คือ สาระการอ่าน 8 ตัวชี้วัด สาระการเขียน 8 ตัวชี้วัด สาระการฟัง ดู พูด 6 ตัวชี้วัด สาระหลักการไ้ภาษา 7 ตัวชี้วัด และ สาระวรรณคดีและวรรณกรรม 4 ตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 33 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดจะเป็นแนวทางให้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้ง คุณลักษณะของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะ เจาะจง มีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียน การสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผล ตลอดจนเพื่อตรวจสอบคุณภาพนักเรียน ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้เป็นเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยไว้ 5 สาระ 5 มาตรฐาน คือ

สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท.1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท.2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและ รายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด มาตรฐาน ท.3.1 สามารถเลือกฟังและดู อย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท.4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษา ภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท.5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สรุปได้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของนักเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้าง ตัวชี้วัด รวมทั้งสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนด มาตรฐานการเรียนรู้แกนกลาง เรื่องการอ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้ว และ บทร้อยกรองที่ประกอบด้วย คำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้น และ คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ ซึ่งจะเห็น

ได้ว่าการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำเป็นสาระการเรียนรู้แกนกลางที่สำคัญสาระหนึ่งที่หลักสูตรกำหนดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อ่านออกเสียงและการบอกความหมายของบทร้อยแก้ว บทร้อยกรองที่ประกอบด้วย คำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้น และคำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ ได้ถูกต้อง อันนำไปสู่งานวิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ความนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552:37)

การเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบัน มีได้มุ่งหวังให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ เพียงอย่างเดียว แต่มุ่งหวังให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง สื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี รวมทั้งต้องรักษาภาษาไทยไว้ในฐานะที่เป็นสมบัติของชาติด้วย (กรมวิชาการ. 2545 ก : 21)

สาระการเรียนรู้เป็นสิ่งที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การกำหนดสาระการเรียนรู้นี้ถือเป็นสาระแกนกลางที่ทุกคนจะต้องเรียนเนื่องจากได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ที่วิเคราะห์มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้จัดทำเป็นรายปี พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดชั้นปีในแต่ละสาระและมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา นอกจากจะกำหนดให้สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้

ตามหลักสูตรแล้ว ยังคำนึงถึงสาระการเรียนรู้ที่ควรเรียนตามลำดับก่อนหลัง แต่ละปี ความยากง่าย ที่สอดคล้องกับวัยของนักเรียนด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 10)

การกำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดตามสาระหลัก ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อให้เห็นภาพรวม ทั้งหมดว่ามีอะไรที่ต้องเรียนรู้บ้าง แต่ในการนำไปใช้จัดการเรียนรู้จริงครูผู้สอนต้องจัดในลักษณะ บูรณาการ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของภาษาไทย การบูรณาการอาจทำได้หลายวิธี ที่สะดวกและเหมาะสมมาก คือ การใช้วรรณคดีหรือวรรณกรรมเป็นแกน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 37-38)

ธรรมชาติของภาษาไทยเป็นเรื่องของทักษะ ซึ่งจะแยกเป็นเนื้อหาสาระของทักษะ แต่ละชั้นปีโดยเด็ดขาดไม่ได้ จำเป็นต้องมีกระบวนการฝึกทักษะต่าง ๆ การจับใจความสำคัญ การเลือกใช้คำให้ตรงความหมาย การเขียนเรื่องแสดงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความรู้สึกรู้สีก ความต้องการ จินตนาการ การนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องสอนทุกชั้นเพราะเป็นเรื่องของทักษะทางภาษา แต่ละชั้นจะมีเนื้อหา ในการฝึกทักษะที่เพิ่มความซับซ้อนและยากมากขึ้น เช่น จำนวนคำที่เพิ่มขึ้น ประโยคที่ใช้จะยาว และซับซ้อนขึ้น เรื่องที่นำมาให้อ่านจะยาวมีการฝึกการคิดในระดับที่สูงขึ้น จำนวนภาษาที่ใช้ มีหลากหลายรูปแบบและใช้ภาษาอย่างมีศิลปะมากขึ้น (กรมวิชาการ. 2545 ข : 21 – 22)

จากสาระการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ธรรมชาติของภาษาไทยเป็นเรื่องของ ทักษะ ซึ่งจะแยกเนื้อหาสาระของทักษะแต่ละชั้นปีไม่ได้ ในแต่ละปีจะมีตัวชี้วัดชั้นปีเป็นตัวกำหนด แนวทางในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องบูรณาการเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามสาระทั้ง 5 สาระ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนตลอดจนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

การเรียนการสอนภาษาไทย

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยนั้น สนิท สัตโยภาส (2532 : 92) ได้กล่าวถึง หลักการสอนภาษาไทยโดยทั่วไปว่า ควรคำนึงถึงทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยาต่าง ๆ แต่ หลักการสอนภาษาไทยนั้นมีข้อควรคำนึงเพิ่มเติมอีก ดังนี้

1. สอนภาษาไทยให้สอดคล้องกับวิชาอื่น
2. ควรสอดแทรกทักษะภาษาขณะที่มีการเรียนการสอน เพราะเราถือว่า

ภาษาไทยเป็นปัจจัยของการเรียนทุกวิชา

3. สอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น
4. สอนภาษาไทยเมื่อนักเรียนมีความพร้อม
5. เรื่องที่นำมาสอนควรมีความหมายต่อนักเรียน โดยเป็นเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ

ตัวนักเรียน เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน เป็นรูปธรรมและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

6. ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ เพราะฉะนั้นควรฝึกบ่อย ๆ การเรียนจึงจะได้ผลดี
 7. การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้สื่อการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีความเข้าใจในบทเรียนยิ่งขึ้น

8. สอนภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนด้วยความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ครูควรเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ และกิจกรรมอยู่เสมอ

9. สอนภาษาไทยโดยฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิด เพราะความคิดเป็นสิ่งที่ติดตัวนักเรียนมาแต่กำเนิด

10. สอนภาษาไทยควรมีการเสริมแรง และการจูงใจอยู่เสมอ

จากหลักการเรียนการสอนภาษาไทยดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า หลักการในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยต้องคำนึงทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ต่าง ๆ จัดให้สอดคล้องกับสาระอื่น ๆ สอนภาษาไทยในขณะที่นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ตลอดจนใช้กิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน รวมทั้งควรฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีการเสริมแรงร่วมด้วย

กิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง สภาพที่จัดกระทำเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นกิจกรรมที่ดีจึงควรมีลักษณะที่จะช่วยให้การสอนบรรลุผล สนุกสนาน เพลิดเพลิน และตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนมีมากมาย เราสามารถจัดได้ทุกระยะของการเรียนการสอนตั้งแต่นำเข้าสู่วิทยาการขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล ครูเป็นผู้เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับบทเรียนโดยยึดหลัก ดังนี้

ปานดาว วาดโคกสูง (2547:12) ได้กล่าวเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า

1. เลือกให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน
  2. เลือกให้เหมาะสมกับสาระที่จะสอนมีลักษณะใดเหมาะสมกับกิจกรรมใด เช่น เป็นข้อคิดที่ควรใช้กิจกรรม “อภิปราย” หรือการสร้างสถานการณ์สมมติ
  3. เลือกให้เหมาะสมกับนักเรียน เช่น ความยากง่าย ระดับความรู้
  4. เลือกโดยพิจารณาความสามารถของผู้สอนด้วย เช่น ครูที่ร้องเพลงไม่เก่ง ก็อาจใช้เครื่องบันทึกเสียงแทน หรือเชิญวิทยากรก็ได้
  5. เลือกโดยพิจารณาสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน เช่น ถ้าห้องเรียนแคบ การจัดให้เล่นเกมแข่งขันก็อาจเกิดเสียงดังไปรบกวนห้องเรียนอื่น และการเคลื่อนไหวก็ไม่สะดวก ครูอาจใช้กิจกรรมอื่นแทน หรือพานักเรียนไปใช้บริเวณสนามหญ้าแทนก็ได้
  6. เลือกกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน ปฏิบัติง่าย ไม่ซับซ้อน และยืดหยุ่นได้
- เลือกกิจกรรมที่ให้แนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทุกคนมีส่วนร่วม

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนข้างต้น พอสรุปได้ว่า ครูต้องเลือกให้เหมาะสมกับ นักเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระที่จะสอน สภาพแวดล้อม กิจกรรม ความสามารถของผู้สอน ตลอดจนกิจกรรมนั้นควรปฏิบัติง่าย มีความคิดสร้างสรรค์ และทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแนวทางดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง โดยกำหนดสาระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ ตลอดจนการวัดและประเมินผล โดยมีผู้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2545 ก :10) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนจะใช้ เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์จากที่หลักสูตรกำหนดมาตรฐาน และสาระการเรียนรู้ไว้ออกแบบแผนและดำเนินกิจกรรมการสอนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ สอดคล้องกับแนวทางและเจตนารมณ์ของหลักสูตร และต้องรวบรวมสิ่งที่เด็กต้องกระทำจริงในชีวิตประจำวัน มีประสบการณ์ทั้งหลายให้เด็กกระทำตามศักยภาพของนักเรียน

ฉันทวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคนอื่น ๆ (2545:20) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด

นิคม ชมภูหลง (2545 ข:180) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนหรือโครงการที่จัดเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอน ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนที่มีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมาย

รุจิรี ภู์สาระ (2545:159) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นเครื่องมือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระ จากความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปี หรือรายภาค และหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการสอนเปรียบได้กับพิมพ์เขียวของวิศวกรหรือสถาปนิกที่ใช้เป็นหลักในการควบคุม งานก่อสร้าง วิศวกรหรือสถาปนิกจะขาดพิมพ์เขียวไม่ได้ฉันทใด ผู้เป็นครูก็จะขาดแผนการสอนไม่ได้ฉันทนั้น ยิ่งผู้สอนได้จัดทำแผนการสอนด้วยตัวเอง ก็ยิ่งให้ประโยชน์แก่ตนเองมากเพียงนั้น

ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2542 :24 – 27) ได้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้รวมถึงการทำรอบของจุดมุ่งหมาย แล้วเลือกเนื้อหาวิชา ระเบียบ แบบแผน วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคการประเมิน ครูที่ต้องทำสิ่งเหล่านี้ถูกบังคับให้เตรียม และจัดระเบียบบทเรียนของตนเองได้ดี
  2. การทำแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการคาดคะเนว่าอะไรจะเกิดขึ้น และเลือกประสบการณ์ที่จะเปลี่ยนเด็กให้ดีขึ้น การคาดคะเนจึงช่วยทำให้เกิดการสอนที่ดี ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของครูทุกคน การทำแผนการจัดการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์
  3. แผนการจัดการเรียนรู้ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูฝึกสอน เนื่องจากมีหลายเรื่อง ที่อาจลืมเนื้อหาวิชาหรือลำดับเนื้อหาที่จะสอน แผนการจัดการเรียนรู้จึงทำหน้าที่เป็นผู้เตือน
  4. การวางแผนช่วยป้องกันการสูญเสียเวลา ซึ่งปกติจะเกิดขึ้นกับการสอนที่ไม่ได้จัดระเบียบ แผนการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูมีระบบระเบียบ นอกจากนี้ยังช่วยครูตัดสินใจว่าจะสอนอย่างไร จึงจะไม่น้อยหรือมากเกินไป
  5. แผนการจัดการเรียนรู้ป้องกันไม่ให้ออกนอกเนื้อหาวิชา โดยทำให้ครูตระหนักถึงสิ่งที่เขาต้องทำในวันนั้น
  6. แผนการจัดการเรียนรู้ให้ความรู้สึกในความมั่นคง โดยเฉพาะต่อครูใหม่ ซึ่งมักมีความประหม่าและเครียด
  7. หลักการของการทำกิจกรรมด้วยตนเองประยุกต์ใช้ได้กับครูและนักเรียน ถ้านักเรียนเรียนด้วยการกระทำครูก็สอนด้วยการกระทำ
  8. แผนการจัดการเรียนรู้มีประโยชน์ไม่เพียงกับครูเท่านั้น แต่จะมีประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณาจารย์ เพื่อให้ทราบว่าคุณครูได้สอนอะไรบ้าง เนื้อหาครอบคลุมบทเรียนหรือไม่
- กรมวิชาการ (2545 ก : 18) กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้ในอดีตจะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนแทนในยามฉุกเฉินแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งพอสรุปความสำคัญได้ ดังนี้

1. ช่วยทำให้เกิดการวางแผนวิธีการสอน วิธีเรียนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสาน ความรู้และจิตวิทยาการศึกษา

2. ช่วยให้ครูมีคู่มือในการสอนที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้า ทำให้ครูมีความมั่นใจ ในการสอนได้ตามเป้าหมาย

3. ช่วยส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ ทั้งหลักสูตรและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตลอดจนการวัดและประเมินผล

4. ช่วยเป็นคู่มือสำหรับครูที่จะมาสอนแทน

5. ช่วยเป็นหลักฐานแสดงข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ต่อ วงการศึกษา

6. ช่วยเป็นผลงานวิชาการแสดงความชำนาญและความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ บรูซซ์ สิริมหาสาร (2547 : 16) กล่าวถึง ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นครูมืออาชีพ มีการเตรียมการล่วงหน้า แผนการจัดการเรียนรู้ของครูสะท้อนให้เห็นถึงการใช้นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม และจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ สภาพของนักเรียน

2. แผนการจัดการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตร เทคนิคการจัดการจัดการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม และวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนา วิชาชีพของตน

3. แผนการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูผู้สอน และครูที่จะทำการสอนแทน สามารถ จัดกิจกรรมได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

4. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหลักฐานที่แสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

5. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู ซึ่งสามารถนำไปเสนอผลงานทางวิชาการ เพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปี เพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง หรือระดับให้สูงขึ้น และเพื่อใช้ประกอบการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

จากความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นกุญแจดอกสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อแสดงถึง การเตรียมตัวล่วงหน้าของครู ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย และทำให้นักเรียน บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนการสอน เป็นภารกิจสำคัญของครูผู้สอน ทำให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอน การที่ผู้สอนได้วางแผนการสอนอย่างถูกต้องตามหลักการย่อมช่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน ทำให้สอนได้ครอบคลุมเนื้อหา สอนอย่างมีแนวทางและมีเป้าหมาย และเป็นการสอนที่ให้คุณค่าแก่นักเรียน ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะ ขั้นตอนการจัดทำและหลักการวางแผนการสอน ตลอดจนลักษณะของแผนการสอนที่ดี เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมวิชาการ.2545 ก:7) ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับหลักสูตร ทั้งหลักการ จุดหมาย สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับเนื้อหาวิชานั้น ๆ ในลักษณะจุดประสงค์ปลายทางที่ควรจะเกิดกับนักเรียนเมื่อได้เรียนวิชานั้นครบทั้งหมดแล้ว
3. เขียนโครงสร้างของวิชาที่จะสอนทั้งวิชาโดยกำหนดส่วนประกอบ คือ
  - 3.1 ชื่อเรื่อง โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา
  - 3.2 จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยคำนวณจากจำนวนชั่วโมงที่กำหนดตามหลักสูตร
  - 3.3 สาระสำคัญ เน้นถึงความคิดรวบยอดหรือหลักการหรือทักษะหรือลักษณะนิสัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในการเรียนแต่ละครั้ง
  - 3.4 จุดประสงค์การเรียนรู้
4. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้
  - 4.1. ส่วนหัวของแผน บอกรายละเอียด กลุ่มสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ ชื่อหน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ชั้น เวลา ชั่วโมง
  - 4.2. ในตัวแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย
    - 4.2.1 มาตรฐานการเรียนรู้
    - 4.2.2 ตัวชี้วัด

4.2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ / จุดประสงค์การเรียนรู้ผู้ตัวชีวิต
(ควรเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตีความทั้งด้านความรู้ ทักษะ
และเจตคติ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4.2.4 สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

4.2.5 สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) ทักษะ / กระบวนการ
กระบวนการคิด 3) คุณลักษณะ / คุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.2.6 ชิ้นงาน / ภาระงาน (หลักฐาน ร่องรอยแสดงความรู้)

4.2.7 การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย

1. วิธีการวัดและประเมินผล

2. เครื่องมือวัด

3. เกณฑ์การประเมิน

4.2.8 กระบวนการจัดการเรียนรู้

4.2.9 สื่อการจัดการเรียนรู้ / แหล่งการเรียนรู้

4.2.10 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

4.2.11 บันทึกหลังการสอน ซึ่งประกอบด้วย ผลการจัดการเรียนรู้
ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางแก้ไข พร้อมทั้งลงชื่อผู้สอนด้วย

จากขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ครูควรทำ
แผนการสอนตามลำดับขั้นตอน องค์ประกอบที่สำคัญ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ คือ
แก่นของสาระที่สอนในแผน สาระการเรียนรู้ ตัวชีวิต ภาระงาน หรือชิ้นงาน เกณฑ์ประเมิน
ภาระงานหรือชิ้นงาน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผล เป็นขั้นสุดท้าย
เพื่อป้องกันถึงความสำเร็จว่าบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ควรมีรายละเอียดที่ชัดเจนในกิจกรรมของครู นักเรียนว่า
ทำอะไร ใช้สื่ออะไร วัดและประเมินผลอย่างไร ทั้งนี้การวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดีจะส่งผลให้
นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัด
การเรียนรู้ที่ดีไว้ ดังนี้

บุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2547 : 17) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องตอบ
คำถามหลัก 3 ข้อ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เพื่ออะไร จัดการเรียนรู้อย่างไร จัดการเรียนรู้แล้ว
ได้ผลตามต้องการหรือไม่

สุวิทย์ มูลคำ (2549 : 59) ได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจนและนำไปสู่ผลการเรียนรู้

ตามจุดประสงค์ได้จริง

3. กำหนดสื่ออุปกรณ์หรือแหล่งเรียนรู้ไว้ชัดเจน
4. กำหนดวิธีวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน
5. ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้
6. มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ และสอดคล้องกับ

สภาพจริงที่ดำเนินชีวิตอยู่

7. แปลความได้ตรงกัน แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นจะต้องสื่อความหมายได้ตรงกัน เขียนให้อ่านเข้าใจง่าย กรณีมีการสอนแทนหรือเผยแพร่ ผู้นำไปใช้สามารถเข้าใจและนำไปใช้ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

8. มีการบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะสะท้อนให้เห็นการบูรณาการแบบองค์รวมของเนื้อหาสาระการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

9. มีการเชื่อมโยงความรู้ไปได้อย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ และนำไปใช้ในชีวิตจริงกับการเรียนในเรื่องต่อไป

จากลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีข้างต้น สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นแผนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนเองด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย มีครูเป็นผู้แนะนำหรือจัดแนวการเรียนแก่นักเรียนให้รู้จักคิด ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย ข้อมูลและสังเคราะห์เป็นความรู้ของตนเอง ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนที่หลากหลาย

ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้

ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 193) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่นิยมนั้นจำแนกเป็นระดับ คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยประสบการณ์ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการสอนกลุ่มเนื้อหาสาระขนาดใหญ่ มีความคิดรวบยอดหลายอย่างและใช้เวลาในการสอนต่อเนื่องกันหลายครั้ง ครั้งละหลายคาบ ในการสอนให้ครบทั้งแผนต้องใช้เวลาเป็นสัปดาห์หรือเป็นเดือน

2. แผนการจัดการเรียนรู้ ระดับหน่วยย่อย หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยให้เล็กลงแต่ยังไม่เล็กถึงที่สุด เพราะแต่ละหน่วยย่อยยังใช้สอนได้มากกว่า 1 ครั้ง

3. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับบทเรียน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผน ต่อการสอน 1 ครั้ง

กรมวิชาการ (2546 : 93) ได้เสนอประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 2 รูปแบบ คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ย่อยเป็นรายชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการเรียนรู้รวม ไม่ย่อยเป็นรายชั่วโมง ครูผู้สอนจะต้องนำไปจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อีก

จากประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว สรุปได้ว่า การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ ยึดคาบเวลาเป็นหลัก เป็นการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นรายคาบ รายสัปดาห์ รายเดือน รายภาคการศึกษาหรือรายปีก็ได้ และแนวยึดเนื้อหาเป็นหลัก คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดเนื้อหาหน่วยย่อยเป็นขอบข่ายของแต่ละแผน

ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้มีมากมาย การรู้ถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้นั้น จะทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยิ่งขึ้นมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ คือ

พันทิพา อุทัยสุข (2542 :17) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน เพราะผู้เรียนแต่ละห้องมีความแตกต่างกันมากและผู้สอนสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมได้
2. เพื่อปรับกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน เพราะสามารถวิเคราะห์ข้อบกพร่องหรือปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้จากจุดมุ่งหมายและการประเมินผล
3. สร้างความมั่นใจให้กับผู้สอนเพราะได้มีการเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน
4. ทำให้งานในภาคเรียนต่อ ๆ ไปน้อยลง โดยอาจปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้บ้างเล็กน้อย
5. มีการเตรียมห้องเรียน การจัดห้องเรียนและเตรียมสื่อการเรียน การสอน ให้มีบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนและส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 2) ได้อธิบายการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนจะทำให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนการเตรียมตัวล่วงหน้า เป็นการจำแนกเทคนิควิธีการสอน การเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าเกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับครูผู้สอน และครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานการแสดงผลข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการได้

นิคม ชมภูหอง (2545:180) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดทำแผนการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. จะเอื้อประโยชน์ต่อผู้สอนและนักเรียน
2. ทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอนยิ่งขึ้น
3. ทำให้การสอนของครูต่อเนื่อง
4. ทำให้นักเรียนเกิดความศรัทธาในตัวครู
5. ทำให้บทเรียนมีประโยชน์และมีความหมายต่อชีวิตจริงของนักเรียน
6. เป็นแนวทางการสอนสำหรับผู้อื่นที่จะมาสอนแทน
7. เป็นหลักฐานในการวัดผลการเรียน
8. เป็นหลักฐานในการพิจารณาของครู

จากประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ข้างต้น พอสรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อผู้สอนมากคือ ช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน สภาพแวดล้อม และทรัพยากรที่มีอยู่ เป็นคู่มือสำหรับครูและครูผู้สอนแทนได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้เป็นหลักฐานแสดงผลงานได้อย่างถูกต้อง สามารถที่จะนำไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการและเผยแพร่เป็นประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอนได้ อีกทั้งสะดวกแก่ครูที่มาทำการสอนแทนอีกด้วย

แบบฝึกทักษะ

ความหมายของแบบฝึกทักษะ

การฝึกทักษะเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะการฝึกสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาทุก ๆ ด้าน แบบฝึกทักษะเป็นกิจกรรมและสื่อการเรียนที่ส่งเสริมความคิด ถ้าปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดัง ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะ ดังนี้

พนมวัน วรคัลย์ (2541: 37) กล่าวว่าแบบฝึกหัดหมายถึง งาน กิจกรรม หรือ ประสิทธิภาพที่ครูจัดให้นักเรียนฝึกทักษะเพื่อทบทวน ฝึกฝนเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความจำ จนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความชำนาญ และให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545:131) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกทักษะนั้นว่าแบบฝึกทักษะ เป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกทักษะมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึกทักษะเพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

สกุณา เลิกนอก (2545 : 22) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะหมายถึง สื่อการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนแล้ว ไปใช้เพื่อให้เกิดทักษะมากยิ่งขึ้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 641) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกหัดว่า แบบตัวอย่าง ปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ

คำธม ล้อมในเมือง (2547 : 1) กล่าวว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะ คือ สื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้กับนักเรียน หลังจากเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่ง ๆ เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น

สุภจิตร คงสุวรรณ (2550 : 52) กล่าวไว้ว่า แบบฝึกทักษะ คือ แบบฝึกทักษะหรือชุดฝึกที่ครูจัดให้นักเรียน เพื่อให้มีทักษะเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ มาบ้างแล้ว โดยแบบฝึกต้องมีทิศทางตรงตามจุดประสงค์ ประกอบกิจกรรมที่น่าสนใจและสนุกสนาน ถือเป็นแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความหมายของแบบฝึกทักษะ สรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะ หมายถึง แบบฝึกชุดฝึก หรือสื่อการเรียนรู้ สื่อการสอนที่ครูจัดทำขึ้น เพื่อครุนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อฝึกฝนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ อย่างถ่องแท้ จนเกิดทักษะและมีความชำนาญมากขึ้นสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน ทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ดังมีผู้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

อคุลย์ ภูปลื้ม (2539 : 24 – 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
2. ช่วยให้จดจำเนื้อหา และคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานในขณะที่เรียน
4. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง
5. สามารถนำแบบฝึกหัดมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้
6. ทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน
7. ทำให้ครูประหยัดเวลา
8. ทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฐะปะนีย์ นาคกรรพ (2540 : 10) กล่าวว่า การสอนภาษาไทยให้สนุกต้องให้นักเรียนได้พยายามทำแบบฝึกหัดให้มากที่สุด ในแบบฝึกหัดจะมีข้อคิด เมื่อครูชี้แจงให้ทราบว่าจะตรงนั้น ตรงนี้คิดจะทำให้รู้สึกสนุกขึ้น แต่ระวังอย่าให้เป็นการประจานนักเรียน และเมื่อมีข้อคิดจะต้องแก้ไขอย่าปล่อยให้ผ่านไปโดยไม่ได้แก้เป็นอันขาด

มะลิ อาจวิชัย (2540 : 17) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกว่า แบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี แบบฝึกที่ดีเปรียบเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญของครู ทำให้ครูลดภาระการสอนทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ และเพิ่มความมั่นใจในการเรียนเป็นอย่างดี

เอมอร สวงนติ (2547 : 30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ดังนี้

1. ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน
3. ครูได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของตน
4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และสามารถประเมินผลตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนทำงานด้วยตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. กำเนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเอง โดยไม่ต้องคำนึงเวลาหรือความกดดันของคนอื่น

8. แบบฝึกช่วยเสริมทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่จะช่วยให้เกิดผลดังกล่าวได้แก่ การฝึกทันทีหลังจากเรียนเนื้อหา ฝึกซ้ำ ๆ ในเรื่องที่เรียน

กรีน และเพ็ตตี้ (Green & Petty. 1971 : 469) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกหัดไว้ดังนี้

มากขึ้น

1. แบบฝึกเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก
2. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะในการใช้ภาษาให้ดียิ่งขึ้น
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ประสบผลสำเร็จในทางใจ
4. ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน โดยให้มีการฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
5. ช่วยเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนจบ
6. ช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเอง
7. ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน
8. ช่วยประหยัดแรงงาน และเวลาของครู

จากประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ สรุปได้ว่า แบบฝึกมีประโยชน์ต่อการฝึกทักษะ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น สามารถจดจำเนื้อหาและคำศัพท์ต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ เกิดความสนุกสนาน สามารถนำมาฝึกทบทวนได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถทราบข้อบกพร่องของนักเรียน ตลอดจนนำมาปรับปรุงแก้ไขให้นักเรียนสามารถนำไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนของนักเรียนและการสอนของครูประสบผลสำเร็จ

ลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี

แบบฝึกทักษะ คือ สื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง ที่ใช้ฝึกทักษะให้กับนักเรียนหลังจากจบบทเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกิดความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ ในการจัดทำแบบฝึกเพื่อฝึกทักษะทางภาษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องอาศัยลักษณะและรูปแบบของแบบฝึกที่หลากหลายและแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะที่เราจะฝึก ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึกไว้ดังนี้

นริศรา คงทอง (2539:38) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกดังนี้

1. ต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับนักเรียน
2. คำนึงถึงหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก และลำดับขั้นของการเรียน
3. เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
4. ในแบบฝึกต้องประกอบด้วยคำชี้แจง และตัวอย่างสั้น ๆ ที่ทำให้เข้าใจง่าย
5. ใช้เวลาให้เหมาะสม และมีหลายรูปแบบ

ศกาวดี ปัญญาวรรณศิริ (2540 : 17) ได้สรุปถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. ควรมีหลายรูปแบบเพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน
3. แบบฝึกแต่ละชุดควรมีเวลาสั้น ๆ
4. ควรเรียงจากง่ายไปหายาก
5. ควรมีการประเมินขณะฝึกเพื่อประเมินความชำนาญในทักษะนั้น ๆ

สมพร พูลพันธ์ (2541:40) กล่าวถึงลักษณะแบบฝึกที่ดีมีดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนแล้ว
2. เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย คำชี้แจงหรือคำสั่ง

ต้องกะทัดรัด

4. ใช้เวลาเหมาะสม คือไม่ใช้เวลานานหรือเร็วเกินไปเป็นที่น่าสนใจ

และทำลายความสามารถ

คำรณ ล้อมในเมือง (2547 : 10) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. มีจำนวนแบบในการทำหลากหลาย และมากพอในการให้เด็กทำงานเกิดทักษะ
2. ควรออกแบบได้น่าสนใจ เด็กอยากทำ เช่น มีภาพ การตีกรอบ ให้สวยงาม
3. สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ควรมีลำดับการเรียนรู้ในการทำจากง่าย ๆ ไปสู่แบบที่ยากขึ้น
5. คำนึงถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก

ให้เพียงพอ ส่วนเด็กที่เรียนไม่เก่ง ก็พอที่จะทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจพอที่จะผ่านเกณฑ์ได้

7. แบบฝึกมีความหลากหลายกว้างกว่าข้อสอบ ข้อสอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแบบฝึกหัดเท่านั้น แบบฝึกจึงไม่ควรสร้างข้อสอบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ควรครอบคลุมถึงลักษณะของกิจกรรมสอดคล้องด้วย

8. แบบฝึกควรช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่มให้เด็กได้ใช้ความคิดให้มากกว่า

การจดจำ

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2550 : 12) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี ควรมีลักษณะ

ดังนี้

1. เนื้อหาที่นำมาจัดทำแบบฝึก ควรเป็นเรื่องที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว
2. ควรมีหลาย ๆ แบบ หลายลักษณะ หลากหลาย เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อ

3. ควรเหมาะสมกับระดับชั้น วัย และความสามารถของนักเรียน
4. น่าสนใจ ทำท่ายความสามารถ และเรียนสนุก
5. แบบฝึก ควรสร้างขึ้นเพื่อฝึกสิ่งที่ได้สอน ไม่ใช่ทดสอบ
6. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ง่าย ๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีฝึก
7. ใช้เวลาฝึกแต่ละครั้งไม่มากหรือน้อยเกินไป
8. แบบฝึกควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดให้มาก และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างแบบฝึกด้วย

จากลักษณะแบบฝึกที่ดีดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะที่ดีควรมีลักษณะที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน ใช้จิตวิทยาในการสร้างแบบฝึก ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการฝึกทักษะ ควรมีคำชี้แจงสั้น ๆ และมีแบบฝึกหลาย ๆ แบบที่เร้าความสนใจนักเรียน และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำแบบฝึก แบบฝึกให้ครูลดภาระในการสอนลงได้ ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ เพิ่มความมั่นใจในการเรียนรู้หลักในการสร้างแบบฝึกทักษะ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 467) มีความเห็นว่าแบบฝึกเป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ซึ่งมีหลักในการฝึกทักษะดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรให้นักเรียนเข้าใจและทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจความหมายอาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้นักเรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้การแนะนำที่ดี ถ้าฝึกทักษะผิด ๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไข
3. ช่วงเวลาการฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดเลือกแล้วเป็นอย่างดีจะมีประสิทธิภาพว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งนักเรียนจะเบื่อหน่ายไม่สนใจ
4. กิจกรรมการฝึกควรจะหลากหลาย นอกจากแบบฝึกต่าง ๆ แล้วอาจใช้เกม ปัญหาหรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง
5. การฝึกอย่างมีจุดมุ่งหมายจะเกิดประโยชน์มาก ถ้านักเรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียน หรือฝึกโดยอาจใช้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นหลังการฝึกปฏิบัติ
6. การฝึกควรสัมพันธ์กับความมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้นักเรียนใช้ความคิดหาเหตุผลควบคู่ไปด้วย

มะลิ อัจฉริยะ (2540:22) กล่าวถึงหลักการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

1. แบบฝึกต้องมีจุดมุ่งหมายว่าจะฝึกด้านใด
2. แบบฝึกมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา
3. แบบฝึกต้องเหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. มีความชัดเจนและมีความหมายต่อการนำไปใช้ในชีวิต

จากหลักการสร้างแบบฝึก สรุปได้ว่า การสร้างแบบฝึกต้องคำนึง คือ แบบฝึกที่สร้างขึ้นมานั้น ควรสอดคล้องกับหลักจิตวิทยา พัฒนาการของเด็กและควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรมีจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบฝึกว่าต้องการฝึกทักษะด้านใด ควรกำหนดเวลาในการทำแบบฝึก การปฏิบัติไปตามขั้นตอน ฝึกเป็นประจำจนกระทั่งนักเรียนได้เรียนรู้อย่างถ่องแท้

การอ่านคำควบกล้ำ

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นพฤติกรรมที่สำคัญยิ่ง ซึ่งครูต้องใช้ความสามารถและพยายามให้มากในการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน เพราะการอ่านมีความสำคัญมากในการศึกษา การอ่านแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การอ่านในใจและการอ่านออกเสียง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการอ่านออกเสียงไว้ ดังนี้

นภดล จันทร์เพ็ญ (2534 :79) ให้ความหมายของการอ่านออกเสียง สรุปได้ว่า การอ่านออกเสียง คือ การเปล่งเสียงตามตัวอักษร ถ้อยคำและเครื่องหมายต่าง ๆ ที่เขียนไว้ออกมาให้ถูกต้อง ซึ่งหลักสำคัญของการอ่านออกเสียงข้อหนึ่ง ได้แก่ ความชัดเจน คือ ออกเสียงให้ชัดถ้อยชัดคำทั้งเสียงสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ และคำควบกล้ำ การอ่านออกเสียงพยัญชนะ ร ล และ พยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว เป็นปัญหามากในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องทราบหลักในการอ่านและฝึกอย่างถูกต้อง

กองทัพ เกลือบพณิชกุล (2542 : 80) กล่าวว่า การอ่าน คือส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร เป็นขั้นตอนของการรับสาร โดยผู้อ่านใช้ประสาทสัมผัสทางตาจับภาพ คือตัวอักษรหรือสัญลักษณ์อื่นใดผ่านกระบวนการทางความคิด เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องรานั้น

สุนันทา มันเศรษฐวิทย์ (2542 :1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การรู้และการใช้วิธีอ่านที่ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนการอ่านอยู่เสมอก็ช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย ดังนั้นการที่นักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเตรียมให้ อีกทั้งยังต้องผสมผสานกับความสนใจของนักเรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้นักเรียนอ่านได้สม่ำเสมอ

ราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2546 : 1364) ให้ความหมายของคำว่า “อ่าน” คือ เป็นคำกริยา หมายถึง ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความหมายจากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

วิเชียร เกษประทุม (2549 :9) สรุปไว้ว่า การอ่านออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ว จะต้องรู้ถึงวิธีออกเสียงพยัญชนะ ร ล ว แต่ละตัวให้ถูกต้องก่อน ดังนี้

1. เสียง /ร/ หรือเสียงร้วลิ้น (Trill) ออกเสียงโดยการยกลิ้นขึ้นไปแตะปุ่มเหงือกเบา ๆ เมื่อกระแสลมผ่านจุดนี้ ทำให้ปลายลิ้นสลับออกและกลับไปแตะปุ่มเหงือกสลับกันหลาย ๆ ครั้ง

2. เสียง /ล/ หรือเสียงข้างลิ้น (Lateral) เกิดจากการกักลมไว้ตรงกลางของปาก คือ ยกส่วนของลิ้นแตะฐานบนให้สนิท แล้วปล่อยให้ลมผ่านออกมาด้านข้างของลิ้นข้างใดข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้าง

3. เสียง /ว/ หรือเสียงริมฝีปาก /เพ- คานบน เกิดจากการใช้ลิ้นส่วนหลังกับเพดานอ่อน และห่อริมฝีปาก เปลี่ยนเสียงออกมาพร้อม

เมื่อออกเสียงพยัญชนะ ร ล ว แต่ละเสียงให้คล่องแล้วจึงออกเสียงควบกล้ำกับพยัญชนะตัวอื่น เช่น เกรง ขลาด ความ แต่ถ้ายังออกเสียงคำควบกล้ำไม่ได้ให้ออกเสียงโดยวิธีต่อไปนี้

1. ออกเสียงควบกล้ำ โดยวิธีแยกเสียงเป็น 2 พยางค์ เช่น คำว่า ปลี ให้แยกเป็น 2 พยางค์ คือ ปะ - ลี

2. ออกเสียงควบกล้ำที่แยกเป็น 2 พยางค์นั้นช้า ๆ ก่อนแล้วจึงทวีความเร็วขึ้นจนออกเป็นเสียงควบกล้ำได้ในที่สุด เช่น

ปะ - ลี   ปะ - ลี   ปะ - ลี   ปะ - ลี   →   ปลี (→ปลี)

คะ - รา   คะ - รา   คะ - รา   คะ - รา   →   ครา (→ครา)

ชะ - หริม   ชะ - หริม   ชะ - หริม   ชะ - หริม   →   ขริม (→ขริม)

จากความหมายของการอ่าน พอสรุปได้ว่า การอ่าน เป็นการแปลความหมายจากตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ มาเป็นถ้อยคำ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกับผู้เขียน เพื่อสื่อสารและทำให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ต้องฝึกออกเสียง ร ล ว ให้ถูกต้องทีละตัวก่อน โดยการใช้นิ้วไปวางไว้ตามปุ่มต่าง ๆ ภายในปาก เมื่อออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแล้ว จึงออกเสียงคำควบกล้ำ โดยออกเสียงช้า ๆ และเพิ่มความเร็วจนกลายเป็นเสียงควบกล้ำ

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารที่สำคัญ การอ่านและการฟังเป็นทักษะด้านการรับสาร มีประโยชน์ต่อคนเรามากมาย ได้แก่

1. ช่วยให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น
2. ช่วยให้ได้รับข่าวสารที่ทันสมัยหรือทันต่อเหตุการณ์
3. ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการฟังให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น
4. สามารถใช้ความรู้ที่ได้อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2539 :35) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่เด็กควรได้รับการฝึกฝน เช่นเดียวกับทักษะการฟัง การเขียน เพราะการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิชาการต่าง ๆ การอ่านทำให้เราทราบความรู้ที่นึกคิดของคน ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา ตลอดจนทำให้เราเข้าใจและเข้าถึงหนังสือต่าง ๆ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 1) กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอก็จะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความกว้างขวางด้วย ดังนั้นการที่นักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเตรียมให้ อีกทั้งยังต้องผสมผสานกับความสนใจของผู้อ่านเพื่อเป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้นักเรียนอ่านได้สม่ำเสมอ

กองทัพ เคลือบพานิชกุล (2542 : 86) กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต เพราะการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันอย่างหนึ่งของมนุษย์ส่วนใหญ่ที่ขาดไม่ได้ การอ่านนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังนี้

1. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ มีความรอบรู้ ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่อง
2. การอ่านช่วยพัฒนาความคิด และยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น
3. การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษา
4. การอ่านช่วยให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ
5. การอ่านช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้น
6. การอ่านช่วยแก้ปัญหาในใจได้
7. การอ่านทำให้เกิดความจรรโลงใจ ได้รับความเพลิดเพลิน
8. การอ่านช่วยให้เราใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า

กานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2546 : 39) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการดำเนินชีวิตเพราะการอ่านมักทำให้คนรักการอ่าน อ่านได้ อ่านคล่อง มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และชีวิตมากกว่าคนที่อ่านหนังสือน้อยและอ่านช้า โลกปัจจุบันเรียนได้ว่าเป็นโลกของการอ่าน เพราะการอ่านแทรกอยู่ในกิจกรรมทุกประเภททุกแห่ง ทั้งนี้เพราะการสื่อสารในชีวิตประจำวันต้องอาศัย การอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านจึงมีบทบาทสำคัญในชีวิตของเรา

วูดเฮาส์ (Woodhouse.1983 : 80) ได้กล่าวว่าการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน และการอ่านในแต่ละครั้งมีจุดมุ่งหมายซึ่งแตกต่างกันไป เช่น อ่านเพื่อความเข้าใจ อ่านเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ อ่านเพื่ออธิบายเนื้อหาสาระที่อ่าน จะเห็นได้ว่าการอ่านสามารถพัฒนาความคิดและนำไปใช้ประโยชน์และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

จากข้อความที่ได้กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การอ่านเป็นปัจจัย เป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การอ่านทำให้ผลิตผลิติน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

จุดประสงค์ของการอ่าน

จากสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระภาษาไทย สาระการอ่านตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา (ป.1- ป.6) มุ่งหวังให้นักเรียนการอ่านออกเสียงและบอกความหมายของคำ คำคล้องจอง และข้อความที่ประกอบด้วย คำพื้นฐาน คือ คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งคำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ประกอบด้วยคำที่มีรูปวรรณยุกต์และไม่มีรูปวรรณยุกต์ คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ คำที่มีตัวการันต์ คำที่มีรร คำที่มีพยัญชนะและสระที่ไม่ออกเสียง (กระทรวงศึกษาธิการ : 2552)

พอบ โปษะกฤษณะ (2538 : 109) ได้กล่าวจุดประสงค์ของการอ่านว่า แบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. เพื่อให้รู้การอ่านไม่ว่าเรื่องเล็กเรื่องน้อย หรือเรื่องใหญ่ ๆ จุดประสงค์ที่มาก่อน ก็คือ เพื่อให้รู้ เช่น การอ่านสลากยา เพื่อให้รู้จะได้รับประทานยาได้ถูกต้อง อ่านตำราอ่านประกาศ อ่านข่าว และสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ
2. เพื่อให้เกิดความบันเทิง การอ่านเปรียบเสมือนยาอายุวัฒนะอย่างหนึ่ง เป็นอาหารใจ ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน การอ่านสามารถสร้างจินตนาการและเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้คลายเครียดเกิดความสุขสนุกราวกับไปอยู่อีกโลกหนึ่งได้ สามารถทำให้เป็นคนทันสมัย

สนิท ตั้งทวี (2538:4) ได้กล่าวถึง จุดประสงค์ของการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยละเอียดหรือโดยย่อ
2. อ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า
3. อ่านเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับในสังคม
4. อ่านเพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง
5. อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
6. อ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

กองทัพ เกลือบพณิชกุล (2542 : 89) กล่าวถึงจุดประสงค์ในการอ่านดังนี้

1. อ่านเพื่อต้องการศึกษาหาความรู้ จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนนักศึกษา หรืออ่านเพื่อทบทวนบทเรียนที่เรียนมา

2. อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นหรือค้นหาคำตอบ
3. อ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพ
4. อ่านเพื่อความบันเทิงใจ
5. อ่านเพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งเป็นการเพิ่มประสบการณ์ทุก ๆ ด้าน

กานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2546:90-92) ได้กล่าวว่า การอ่านควรมีจุดประสงค์

ในการอ่าน เพราะจะทำให้อ่านได้เร็ว และตรงกับความต้องการ จุดประสงค์ในการอ่าน คือ

1. อ่านเพื่อความรู้ คนเราต้องการให้ความรู้ของตนเองขยายขอบเขตออกไป จากที่มีอยู่เดิม ต้องการรู้ในสิ่งที่เป็นปัจจัย เป็นปัญหาไม่เข้าใจต่าง ๆ การอ่านจำเป็นให้ความรู้ เกี่ยวกับวิชาการแขนงต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นนักปราชญ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเพื่อเข้าใจ ผู้อื่น เข้าใจตนเองดีขึ้น เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของตน และเพื่อทราบข่าว ความเคลื่อนไหวของสังคมที่ตนอยู่

2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด การอ่านวัสดุสิ่งพิมพ์ที่แสดงทรรศนะ บทความ บทวิจารณ์ วิจัยต่าง ๆ จะช่วยให้ทรรศนะของการอ่านกว้างขวางขึ้น การอ่านในลักษณะนี้ เป็นการอ่านเพื่อความเข้าใจแนวคิดที่สำคัญการจัดลำดับขั้นแนวความคิดของผู้เขียนเป็นการปลูกฝังนิสัยการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอีกด้วย

3. อ่านเพื่อความบันเทิง สภาวะแวดล้อมมีอิทธิพลต่อจิตใจ อารมณ์และ ร่างกายของมนุษย์เป็นอันมาก บางครั้งก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย การอ่านหนังสือที่มีเนื้อสาระ ไม่ใช่วิชาการนัก เช่น นิยายสาร วารสาร การ์ตูน จะช่วยให้เกิดความบันเทิงควบคู่กับความรู้

4. การอ่านเพื่อสนองความต้องการอื่น ๆ มนุษย์เรามีความต้องการตาม ธรรมชาติ คือ ต้องการความมั่นคงในชีวิต ต้องการการยอมรับเข้ากับกลุ่มเพื่อนฝูง การมีหน้ามีตา

การได้รับการยอมรับนับถือในสังคม ต้องการความสำเร็จในชีวิต ซึ่งในชีวิตจริงของทุกคนจะสมปรารถนาไม่ทุกประการ การอ่านจะช่วยชดเชยให้ได้

เกรลเล็ท (Grellet: 1994: 4) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่าน ดังนี้

1. การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
2. การอ่านเพื่อหาความรู้จากข้อมูลต่าง ๆ

จากจุดประสงค์ของการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านของแต่ละคนมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อความบันเทิง เพื่อสนองความต้องการของตนเองและเพื่อให้มีความรู้ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์และการดำเนินชีวิตในชีวิตประจำวัน

ทฤษฎีการอ่าน

ทฤษฎีการอ่านมีนักการศึกษาได้นำเสนอไว้หลายแนวคิดเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานกำหนดแนวทางการสร้างรูปแบบและวิธีสอนให้เหมาะสม สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543 : 56 – 58) ได้นำเสนอทฤษฎีการอ่านของนักการศึกษาไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีของทราบัสโซ (Trabasso) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการ คือ ผู้รับสารต่อจากนั้นจะทำการเปรียบเทียบอาศัยประสบการณ์เดิม ทฤษฎีนี้ได้เน้นว่าระดับของผู้อ่านจะไม่คงที่ในขณะที่อ่านข้อความผู้อ่านจะควบคุมเพียงโครงสร้างผิวเผิน จนกว่าสารที่รับรู้จะได้รับการเปรียบเทียบ ดังนั้นลำดับขั้นตอนของการอ่านตามพื้นฐานทฤษฎีนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ก. การรับสาร โดยใช้สายตา
- ข. การใช้ประสบการณ์เดิม ความจริงและภาพ ทำการเปรียบเทียบกับสารที่ได้รับว่าแตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมหรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่รู้จักผู้อ่านจะอ่านทบทวน 2 – 3 ครั้ง จนกว่าจะตัดสินใจว่าอะไรคือคำตอบที่แท้จริง
- ค. คำตอบที่ได้จากการเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิม หรือโดยอาศัยความรู้จากแหล่งอื่นมาช่วยตัดสินใจนั้น ถือว่าเป็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่าน

2. ทฤษฎีของเชส และคลาร์ก (Chase & Clark) เป็นทฤษฎีที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของใจความอ่านกับประสบการณ์เดิม โดยมีขั้นตอนของการอ่านดังนี้ คือ

- ก. ผู้อ่านรับสารแล้วทำการเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของจริงและภาพ ถ้าไม่ตรงกับข้อมูลดังกล่าวหรือยังไม่มีความแน่ใจ ก็จะใช้การอ่านซ้ำข้อความนั้น
- ข. สารที่ให้ความรู้สึกในทางลบ เวลาในการรับรู้ไวและนาน หมายความว่าเมื่อรับรู้แล้วจะเก็บไว้นานกว่าสารที่ให้ความรู้สึกทางบวก ซึ่งระยะเวลาในการเก็บจะสั้นกว่า หรืออาจลืมได้เร็วกว่าสารที่ให้ความรู้สึกทางลบ

ค. ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะ และความหมายของคำจะได้รับ การบันทึกไว้ในสมอง

3. ทฤษฎีของรูเมลฮาร์ท (Rumelhart) ได้กล่าวถึงการอ่านว่าเป็นกระบวนการ ที่ทำงานคล้ายกับเครื่องคอมพิวเตอร์ มีความซับซ้อน แต่ละขั้นคนจะมีความสัมพันธ์กัน ถ้าขาด อย่างใดอย่างหนึ่งก็จะทำให้การอ่านไม่สมบูรณ์

ผู้อ่านจะเริ่มต้นด้วยการอ่านสาร โดยพิจารณารูปร่างของคำที่จัดเพื่อทำ ความเข้าใจความหมาย ต่อจากนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความหมายของคำกับความรู้เดิมที่มีอยู่ เพื่อเป็นการพิสูจน์หาข้อเท็จจริง โดยผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของคำ ความหมาย การสะกดคำ และชนิดของคำ องค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถแปลความของสาร ได้ หลักสำคัญของทฤษฎีมีอยู่ 4 ประการ คือ

ก. การที่ผู้อ่านจะรับรู้คำนั้นเป็นคำชนิดใดต้องสังเกตหน้าที่ของคำ ที่อยู่ใกล้เคียงในประโยคเดียวกัน หรือในข้อความใกล้เคียงกันว่าคำนั้นทำหน้าที่อย่างไร

ข. การที่ผู้อ่านจะรับรู้ความหมายของคำ ขึ้นอยู่กับความเข้าใจความหมาย ของคำใกล้เคียง อาจเป็นคำที่มาก่อนหรือมาหลังก็ได้ จะเป็นแนวทางให้ผู้อ่านเข้าใจความหมาย ของคำใหม่ได้เร็วขึ้น

ค. การที่ผู้อ่านจะรับรู้หน้าที่ของคำนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของผู้อ่าน เกี่ยวกับหน้าที่ของคำอื่นที่มาก่อนหลังคำใหม่ จะเป็นแนวทางช่วยชี้แนะหน้าที่ของคำใหม่ให้ผู้อ่าน เข้าใจ

ง. การที่ผู้อ่านจะแปลความหมายของคำขึ้นอยู่กับคำขึ้นอยู่กับการชี้แนะของคำบางคำ จากทฤษฎีการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านเป็นการเข้าใจความสัมพันธ์ของคำ ประโยค และข้อความ ผู้อ่านจะต้องรู้จักความหมายของ คำ ชนิด หน้าที่ รูปร่างและการสะกดคำ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจความหมายของเรื่องราวทั้งหมด นักการศึกษาได้ชี้ให้เห็นการทำงานของ กระบวนการอ่าน ซึ่งคล้ายกับระบบการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นการแยก ให้เห็นว่า สมองจะต้องมีความรู้ในเรื่องอะไรบ้าง เป็นการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสารกับ สมองของผู้อ่านนั่นเอง

หลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการสอนอ่านคำ

ในการสอนอ่านนั้นนอกจากครูผู้สอนจะต้องเตรียมเนื้อหากิจกรรม สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผลและอื่น ๆ แล้ว ครูยังต้องยึดหลักจิตวิทยาบางประการ เพื่อช่วยให้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1. แรงจูงใจ (Motivation) แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องรู้จักกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ ตั้งตัวอยู่เสมอ ก่อนที่จะเริ่มสอนเนื้อหา ครูจะต้องมีขั้นนำในการสอน หลักการจิตวิทยาในเรื่องแรงจูงใจนี้จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนได้ตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้

แรงจูงใจแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)

แรงจูงใจภายใน หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวนักเรียนเอง นักเรียนมีความกระตือรือร้นใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีลักษณะช่วยเหลือตนเองได้

แรงจูงใจภายนอก หมายถึง แรงจูงใจที่ครูสร้างขึ้นด้วยการใช้วิธีการต่าง ๆ โดยสร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นเป็นกันเอง ครูและนักเรียนมีอารมณ์แจ่มใสเบิกบานพร้อมที่จะเกิดกระบวนการเรียนการสอน ครูอาจใช้การซักถามพูดคุยกับนักเรียน การใช้บทเพลง การใช้คำประพันธ์ที่น่าสนใจ การใช้อุปกรณ์ การเล่นเกม การประกวด การแข่งขันในชีวิตประจำวัน การใช้การแสดง หรือสื่ออื่น ๆ เป็นแรงจูงใจภายนอกมาใช้ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนก็จะช่วยได้มาก

2. การเสริมแรง ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ ซึ่งเชื่อว่า แรงเสริม (Reinforcer) คือ สิ่งเร้าที่ให้อรรถประโยชน์เหมาะสม (กับการตอบสนอง) จะรักษาระดับหรือพลังของการตอบสนอง หรือทำให้การตอบสนองนั้นคงอยู่ต่อไป ในกรณีการวางเงื่อนไขแบบแสดงการกระทำแรงเสริมคือสิ่งที่เกิดขึ้นทันทีหลังจากการตอบสนอง เช่น การให้รางวัลเมื่อนักเรียนช่วยเหลืองานครู

การเสริมแรงแบ่งเป็น การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) คือ การได้รับสิ่งซึ่งเพิ่มความถี่ในการตอบสนองเนื่องจากเกิดความพอใจ แรงเสริมทางบวก ได้แก่ คำพูด สภาวะการณ์ หรือสิ่งของ เช่น ของขวัญ คำชม ความรักความเอ็นดู อาหาร เงินทอง การปรบมือให้เกียรติ การได้รับความสนใจ การให้สิทธิพิเศษ การได้รับตำแหน่ง การได้เกรดที่ดี การเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น

การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) คือ การเสริมแรงที่เกิดขึ้นจากการนำแรงเสริมทางลบ ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความไม่พอใจออกไป เป็นการช่วยให้พ้นจากสภาพที่ไม่พึงปรารถนา เมื่อกำจัดสิ่งเร้าที่ทำให้ไม่พอใจออกไป ก็จะทำให้การตอบสนองมีพลังมากขึ้น เช่น การให้นักเรียนที่คุยเล่นขณะเรียน ไปนั่งเรียนหลังห้องเรียน เมื่อเขาตั้งใจเรียนจึงให้กลับมานั่งเรียนที่เดิมตามปกติต่อไป ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น ซึ่งการให้นั่งหลังห้องเรียนจึงเป็นการเสริมแรงทางลบ

3. การเรียนรู้ของธอร์นไดค์

จากการทดลองการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก ธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้เสนอกฎการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 กฎ คือ

3.1 กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เป็นกฎที่กล่าวถึงสภาพการณ์ 3 สภาพที่เกิดจากความพร้อมของอินทรีย์ (Organism) ซึ่งสามารถนำไปอธิบายผลที่เกิดกับนักเรียนว่ามีแนวโน้มที่จะยอมรับปฏิบัติ พอใจ หรือไม่พอใจ ดังนี้

3.1.1 การกระทำที่เกิดขึ้นจากความพร้อมของนักเรียน ถ้าได้กระทำย่อมจะก่อให้เกิดความพอใจ

3.1.2 เมื่อนักเรียนเกิดความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใด ถ้าไม่ได้กระทำย่อมจะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจหรือความรำคาญใจ

3.1.3 เมื่อนักเรียนไม่พร้อมที่จะกระทำสิ่งใดแล้ว ถ้าถูกบังคับให้กระทำย่อมจะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจหรือรำคาญใจ

3.2 กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise)

การสร้างเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองด้วยการฝึกหัด จะทำให้เกิดความแน่นแฟ้นและมั่นคง แต่ถ้าการฝึกหัดไม่ต่อเนื่องกัน หรือการไม่ได้นำไปใช้ จะทำให้เกิดการลืมได้ ความหมายของกฎแห่งการฝึกอาจสรุปดังนี้

การเชื่อมโยง หรือข้อต่อจะกระชับมั่นคงยิ่งขึ้น ถ้ามีการใช้และจะเสื่อมลงหรืออ่อนลง (Weakness of Connection) เมื่อไม่ได้ใช้สิ่งใดมีการกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ หรือมีการฝึกเสมอ ๆ ผู้ฝึกย่อมกระทำสิ่งนั้นได้ดี สิ่งที่ไม่ได้ทำนาน ๆ ย่อมทำสิ่งนั้นไม่ได้เหมือนเดิม

พฤติกรรมใด ๆ ได้มีการกระทำต่อเนื่องกันอยู่เสมอจะมีผลให้การกระทำนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้าพฤติกรรมใดไม่มีโอกาสได้ใช้หรือเว้นว่างไป หรือไม่ได้กระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะถูกลืม หรือแม้จะไม่ลืมก็ไม่อาจทำให้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้นได้

3.3 กฎแห่งผล หรือกฎแห่งการตอบสนอง (Law of Effect) กฎนี้กล่าวว่า เมื่อการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองถูกกระทำขึ้น และติดตามด้วยสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจแล้ว ความเข้มแข็งของการเชื่อมโยงก็จะแน่นแฟ้นขึ้น แต่ถ้าการเชื่อมโยงนี้ถูกติดตามด้วยสภาพการณ์ที่มีทำให้เกิดความรำคาญใจแล้ว การเชื่อมโยงจะคลายความแน่นแฟ้นลง ดังนั้น สภาพที่ทำให้เกิดความพึงพอใจจึงเป็นสภาพที่มนุษย์หรือสัตว์ไม่พยายามหลีกเลี่ยง จะพยายามรักษาสภาพการณ์ไว้ หรือทำให้เกิดขึ้นมาใหม่ แต่สภาพที่ทำให้เกิดความรำคาญใจเขาจะพยายามหาทางหลีกเลี่ยง ไม่อยากได้และต้องการให้สถานการณ์นั้นสิ้นสุดโดยเร็ว

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกานเย่

กานเย่ (Gagne) ได้จัดประเภทของการเรียนรู้ เป็นลำดับขั้นจากง่ายไปหายากไว้ 8 ประเภท ดังนี้

1. การเรียนรู้สัญญาณ (Signal Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นไปได้โดยอัตโนมัติ อยู่นอกเหนืออำนาจจิตใจ นักเรียนไม่สามารถบังคับพฤติกรรมไม่ให้เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้แบบนี้เกิดจากการที่คนเรานำเอาลักษณะการตอบสนองที่มีอยู่แล้วมาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าใหม่ที่มีความใกล้ชิดกับสิ่งเร้าเดิม การเรียนรู้สัญญาณ เป็นทักษะการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ

2. การเรียนรู้สิ่งเร้า 3 การตอบสนอง (Stimulus Response Learning) เป็นการเรียนรู้เนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง แตกต่างจากการเรียนรู้สัญญาณ เพราะนักเรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ นักเรียนแสดงพฤติกรรม เนื่องจากการได้รับการเสริมแรง การเรียนรู้แบบนี้เป็นการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของธอร์นไดค์และการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไข (Operant Conditioning) ของสกินเนอร์ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่นักเรียนเป็นผู้กระทำเองมิใช่รอให้สิ่งเร้าภายนอกมากระทำพฤติกรรมที่แสดงออกเกิดจากสิ่งเร้าภายในของนักเรียนเอง

3. การเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง (Chaining) เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองที่ต่อเนื่องกันตามลำดับ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำการเคลื่อนไหว

4. การเชื่อมโยงภาษา (Verbal Association) เป็นการเรียนรู้ในลักษณะที่คล้ายกับการเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง แต่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การเรียนรู้แบบการรับสิ่งเร้า การตอบสนอง เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้แบบต่อเนื่องและการเชื่อมโยงทางภาษา

5. การเรียนรู้ความแตกต่าง (Discrimination Learning) เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะความแตกต่างตามลักษณะของวัตถุ

6. การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concept Learning) เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน โดยสามารถระบุลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน พร้อมทั้งสามารถขยายความรู้ไปยังสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากที่เคยเห็นมาก่อนได้

7. การเรียนรู้กฎ (Rule Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมหรือเชื่อมโยงความคิดรวบยอดตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป และตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น การที่นักเรียนสามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์จะช่วยให้ นักเรียนสามารถนำการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กันได้

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem Learning) เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา โดยการนำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาใช้ การเรียนรู้แบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดภายในตัวนักเรียน เป็นการใช้กฎเกณฑ์ในขั้นสูงเพื่อการแก้ปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และสามารถนำกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหาไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

จากแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาต่าง ๆ ในการนำมาจัดทำแบบเสริมทักษะ หรือสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ตลอดจนจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ต้องเป็นไปตามกฎของการฝึกหัด กฎของความพร้อมกฎของผล ตลอดจนครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนด้วย

หลักการอ่านคำควบกล้ำ

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้บรรลุตามเป้าหมาย ส่วนหนึ่งจะต้องออกเสียงคำควบกล้ำให้ชัดเจน จึงจำเป็นต้องทราบหลักการอ่านคำควบกล้ำ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2531 : 135 - 136) แบ่งคำควบกล้ำเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. อักษรควบแท้ คือ พยัญชนะ 2 ตัว ออกเสียงพร้อมกัน เท่ากับพยัญชนะตัวเดียวและร่วมสระเดียวกัน เช่น

กร – เกรง กรู	กล – กลีบ กลัว	กว – แก่ง กวาง
คร , ขร – คราง ขรุขระ	คล, ชล – ครัว ตลาด	คว, ขว – ควีน ขวาง

2. อักษรควบไม่แท้ คือ พยัญชนะ 2 ตัว ร่วมสระเดียวกัน แต่ออกเสียงพยัญชนะตัวหน้าเพียงตัวเดียว ไม่ออกเสียงพยัญชนะที่ควบ เช่น จริง สร้าง เสริม สร้อย กำสรวล เสรี ศรีทธา ไชรี แสร้ง สรวง

อนึ่ง มีคำยืมบางคำซึ่งเป็นคำควบกล้ำในภาษาเดิม แต่ที่เรารับมาใช้เราก็เปลี่ยนเสียงควบกล้ำให้เป็นเสียงใหม่ ไม่ออกเสียงพยัญชนะที่ควบ คือ เสียงควบ “ “ทร” ออกเสียงเป็น “ซ” เช่น ทรวง ทราบ ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้ เช่น

ทรวคทรงทราบทราบทราย	ทรุดโทรมหมาขนกอินทรี
มัทรีอินทรียมี	เทริดนนทรีพุทราเพรา
ทรวงไทรทรพ์ย์แทรกวัด	โทรมมนัสสะเชิงเทรา
ตัว “ทร” เหล่านี้เรา	ออกสำเนียงเป็นเสียง “ซ”

ตัว “ทร” เหล่านี้ออกสำเนียงเป็นเสียง “ซ” เนื่องจากอักษรควบไม่แท้ไม่มีปัญหาในการอ่านออกเสียงจึงไม่นำมาสร้างแบบฝึก

จากหลักการอ่านคำควบกล้ำข้างต้น พอสรุปได้ว่า คำควบกล้ำแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ คำควบกล้ำแท้ คำควบกล้ำไม่แท้ หลักการออกเสียงคำควบกล้ำแท้ ต้องออกเสียงพร้อม ๆ กัน และการออกเสียงคำควบกล้ำไม่แท้ ออกเสียงเพียงพยัญชนะตัวหน้าเพียงตัวเดียว

แนวทางการสอนอ่านและขั้นตอนในการสอนอ่าน

แนวทางการสอนอ่านและขั้นตอนในการสอนอ่าน เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวทางและขั้นตอนในการสอนอ่านไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สุชาติ วิทยุฒิ (2538 : 12-13) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

1. ฝึกทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้ถูกต้องคล่องแคล่ว โดยการฝึกทักษะแต่ละอย่างให้แม่นยำ แล้วจึงฝึกทักษะทั้งสี่ให้สัมพันธ์กัน และส่งเสริมความคิด ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์
2. ฝึกทักษะทางภาษาช้า ๆ และบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ และหมั่นฝึกฝน ทบทวนอยู่เสมอ ครูผู้สอนต้องส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง
3. ฝึกให้นักเรียนรู้หลักเกณฑ์ทางภาษากว้างไปกับการใช้ภาษา และให้รู้จักวัฒนธรรมทางภาษา
4. ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทยไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ
5. ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย โดยสอนให้เห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย ทั้งในส่วนที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการสื่อสาร และในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความจรจโรจใจโดยใช้ธรรมชาติ บทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น มาเป็นสื่อในการสอน
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และเฝ้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิต
8. สอดแทรกคุณธรรมต่าง ๆ เช่น การมีระเบียบวินัย ความขยัน อดทน ความรับผิดชอบ ฯลฯ
9. ฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำ และจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางภาษา ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
10. นำภาษาที่ใช้ในสังคมแวดล้อมมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

11. ให้แบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษาและการสื่อ
 ความของครูผู้สอน

12. วัดและประเมินผล โดยคำนึงถึงวัย ระดับชั้น และพัฒนาการทางภาษา
 ของนักเรียน

13. ส่งเสริมให้นักเรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเอง เพื่อให้นักเรียน
 ได้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ

14. ศึกษา ติดตาม และสอนซ่อมเสริม เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของ
 นักเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

15. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนภาษาไทยด้วยความสนุกสนาน
 น่าสนใจ โดยใช้เกม เพลง และสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักในการเรียน
 ภาษาไทย

16. จัดหาหนังสือที่เหมาะสมให้นักเรียนอ่านมาก ๆ หรือส่งเสริมการอ่านหนังสือ
 ในห้องสมุด เพื่อให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น

แนวคิด ปัญหาเรื่อง (2538 : 12-13) ได้กล่าวถึงแนวการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

1. ควรฝึกหัดทั้ง 4 ทักษะ ให้สัมพันธ์กันทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน
2. ควรฝึกทักษะทางภาษาซ้ำ ๆ และบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ
3. ฝึกให้นักเรียนรู้หลักเกณฑ์ทางภาษาควบคู่กับการใช้ภาษาและวัฒนธรรม

ทางภาษา

4. ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนไปใช้เป็นเครื่องมือ
 สื่อสารในชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

5. ปลูกฝังเจตคติที่ดี เห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของการเรียน
 ภาษาไทย

6. ส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในความงดงามของภาษา

7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้

8. สอดแทรกคุณธรรมต่างๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ขยัน อดทน รับผิดชอบ ฯลฯ

9. ฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต จดจำ

10. นำภาษาที่ใช้ในสังคมแวดล้อมมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนได้

11. ให้แบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยเฉพาะการใช้ภาษาของครูและการสื่อความ

12. เน้นพัฒนาการทางภาษาของนักเรียน ในการวัดผลประเมินผล ต้องคำนึงถึงวัย
 ระดับชั้น โดยใช้เกณฑ์ที่ต่างกัน

13. ส่งเสริมให้นักเรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเอง

14. ศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

15. สอนซ่อมเสริมเมื่อทราบว่านักเรียนขาดทักษะทางภาษาด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนภาษาไทย

16. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนด้วยความสนุกสนาน สนใจ โดยใช้เกม เพลง เป็นสื่อช่วยเพื่อให้นักเรียนชอบเรียนภาษาไทยและรักษาไทย

17. จัดหาหนังสือที่เหมาะสมมาให้นักเรียนอ่านมาก ๆ เพื่อให้อ่านคล่องและ มีความรู้กว้างขวางขึ้น

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542:156-158) การอ่านออกเสียงในการสอนอ่านออกเสียง ครูผู้สอนควรดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. พิจารณาประเภทของข้อความที่จะนำมาอ่าน ข้อความแต่ละประเภท เช่น นิทาน สารคดี ข่าว และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ย่อมมีวิธีการอ่านแตกต่างกัน ดังนั้น ครูจึงควรแนะนำให้นักเรียนพิจารณาข้อความก่อนการอ่านเพื่อให้รู้ว่าเป็นประเภทใด อ่านอย่างไร โดยคำนึงถึงหลักสำคัญว่าการอ่านออกเสียงที่ตนจะอ่านนั้นจัดอยู่ในประเภทใด

2. แนะนำลักษณะของการอ่านออกเสียงที่ดี ควรคำนึงถึงหลักต่อไปนี้
ไม่รู้สึกระคายคายหรือเก้อเขินขณะอ่านออกเสียงต่อหน้าผู้อื่น ไม่อ่านซ้ำหรืออ่านกระโดด ทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิด เพราะใจความไม่ต่อเนื่องกันออกเสียงชัดเจนและถูกต้องเพื่อให้ผู้ฟังจับใจความ ได้ถูกต้องเว้นวรรคตอนในการอ่านให้ถูกต้องอ่านโดยใส่ความรู้สึกตามบทของผู้เขียน โดยพิจารณาตามประเภทของสารที่อ่าน

3. จัดกิจกรรมการอ่านออกเสียงควบคู่กับการอ่านในใจ เพื่อให้นักเรียนเห็นความแตกต่าง เป็นการฝึกความถูกต้องในการออกเสียง

4. การเตรียมสื่อเพื่อใช้ในการออกเสียง มีหลายวิธี ดังนี้

4.1 นักเรียนเป็นผู้เตรียมสื่อ เช่น แต่งบทละครหรือนิทาน หาข่าว และข้อความอื่น ๆ แล้วนำมาอ่านออกเสียง

4.2 ครูเตรียมสื่อตรงกับความสนใจของนักเรียน

5. วิธีการฝึกอ่านออกเสียง ควรดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

5.1 อ่านออกเสียงพร้อมกันเป็นกลุ่ม

5.2 อ่านออกเสียงเป็นรายบุคคล

5.3 ให้ดูตัวอย่างจากผู้ใหญ่ที่อ่านออกเสียงดีและถูกต้อง

จากแนวทางการสอนภาษาไทยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แนวการสอนภาษาไทยจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นักเรียนควรมีโอกาสฝึกทักษะการใช้ภาษาได้คิดวิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์อย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมทางภาษาด้วยตนเอง นอกจากนี้ครูควรพยายามจัดกิจกรรมและวิธีการสอนเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและคุณค่าของภาษาไทยตลอดจนเกิดความสนุกสนานในการเรียนภาษาไทย มีการสอดแทรกคุณธรรม มีการประเมินผลตนเอง

ขั้นตอนการสอนอ่าน

ขั้นตอนการสอนอ่านมีหลายขั้นตอน บันลือ พลุฑกะวัน (2533:117-118) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนอ่าน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ได้แก่ การเตรียมตัวที่จะสอน รวมไปถึงการเตรียมการอ่าน การพัฒนาและตรวจสอบความพร้อมในการอ่าน การฝึกอ่าน ซึ่งเริ่มตั้งแต่การฝึกอ่านพจนานุกรม (พยัญชนะ : สระ) การฝึกอ่านบัตรคำประกอบภาพ ฝึกท่องจำบทประพันธ์ง่าย ๆ ต่อสัมผัสหรือคำคล้องจองเป็นตอน ๆ
  2. ขั้นเริ่มอ่าน หมายถึงการอ่านหนังสือเป็นเรื่องราวสั้น ๆ เป็นการฝึกอ่านคำและประโยค โดยอาศัยภาพประกอบ ฝึกอ่านนิทานสั้น ๆ ฝึกให้ใช้การเทียบคำ เทียบประโยค
  3. ขั้นอ่านหนังสือ เด็กมีความก้าวหน้าในการอ่าน ได้แก่ สามารถใช้การอ่านได้ยาวนานขึ้น โดยสามารถใช้วิธีสะกดตัวผสมคำช่วยในการอ่านคำแปลก ๆ ใหม่ ๆ
  4. ขั้นเสริมสร้างนิสัยในการอ่านที่ดี สามารถอ่านในใจได้เร็ว สามารถอ่านเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ หาความเพลิดเพลินจากการอ่านโดยวิธีอ่านคร่าว ๆ
  5. ขั้นอ่านหนังสือได้อย่างกว้างขวาง หมายถึง สามารถเล็งเห็นคุณค่าประโยชน์ของการอ่าน เกิดความนิยมในการอ่านหนังสือประเภทใดประเภทหนึ่ง มีความสนใจในรสวรรณคดี และอื่น ๆ จนสามารถหยิบยกส่วนคติส่วนเด่นขึ้นอ้างอิง ชักชวนให้ผู้อื่นสนใจภาษาได้
- จากขั้นตอนการสอนดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การสอนอ่านที่ดีควรมีขั้นตอนการสอน โดยเริ่มจากขั้นเตรียมการอ่าน ขั้นเริ่มอ่าน ขั้นอ่านหนังสือแตก ขั้นเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน จนกระทั่งถึงขั้นอ่านหนังสือได้ ครูผู้สอนต้องรู้จักหาข้อความหรือคำที่จะให้เด็กอ่าน และต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจและกระตุ้นความสนใจของเด็กให้เด็กอยากอ่าน สิ่งสำคัญ ครูจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอนอย่างกระจ่างแจ้งสามารถตอบคำถามทุกคำถามแก่นักเรียนได้ เป็นผู้รอบรู้และรู้รอบ ซึ่งแสดงให้เห็นนักเรียนเห็นจนเกิดเป็นความศรัทธา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

1. ใช้วิธีการอ่านนำอ่านตาม โดยครูผู้สอนหรือนักเรียนที่อ่านหนังสือคล่องอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านนำแล้วให้นักเรียนที่อ่านหนังสือไม่คล่องซึ่งนั่งตามไปด้วยสรุปง่าย ๆ คือ เด็กนักเรียน นิ้วชี้ ควบคุม หูฟัง ปากอ่าน โดยฝึกจากการอ่านทีละคำ ทีละวรรค ทีละประโยค จากบทร้อยแก้วไปสู่คำคล้องจอง รวมถึงบทร้อยกรอง
2. ใช้วิธีรูปภาพทราบคำ เป็นการฝึกความคิดผ่านภาพ นักเรียนที่อ่านหนังสือไม่คล่อง เมื่อดูภาพแล้วเข้าใจ ก็สามารถออกเสียงคำศัพท์ได้ และฝึกเขียนโดยใช้ภาพประสมกับสระ แล้วเขียนเป็นคำศัพท์หรือประโยค
- 3 ใช้คำคล้องจอง เป็นคำคล้องจองที่เกี่ยวกับบทเรียนที่กำลังเรียน หรือเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ๆ ที่ครูผู้สอนแต่งขึ้นเอง เน้นสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่ไกลตัวนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีความสนใจและอ่านได้เร็วกว่า
4. ใช้ร้อยกรองพาเพลิน จะใช้เฉพาะกลอนและกาพย์ยานี 11 เป็นบทร้อยกรองที่ครูผู้สอนแต่งขึ้นมาเอง โดยนำบทร้อยกรองมาให้เด็กเรียนท่องก่อนเลิกเรียนในแต่ละวันเปิดเรียนช่วงเย็นหรือครูนำมาดัดแปลง ใ้เนื้อหานักเรียนกำลังเรียนอยู่ หรือเนื้อหาอื่น ๆ ลงในบทกลอนเพื่อที่จะให้นักเรียนจดจำเนื้อหาสาระนั้น ๆ ได้ง่ายและเข้าใจมากขึ้น ตลอดจนเมื่อนักเรียนท่องจำอย่างนี้บ่อย ๆ ซ้ำ ๆ ทุกวัน ช่วงเย็น ในไม่ช้านักเรียนก็จะอ่านได้เอง

ปัญหาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

การอ่านออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำนั้น จะต้องระมัดระวังอย่างมาก เพราะถ้าออกเสียงไม่ถูกต้องชัดเจนแล้ว ทำให้การสื่อสารผิดพลาดได้ (ประสงค์ ราชณสุข. 2532 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความบกพร่องทางการพูดของนักเรียนโรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร พบว่า เสียงที่นักเรียนออกไม่ชัดมากที่สุด คือ เสียงพยัญชนะควบกล้ำ ร ล ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า ปัญหาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำไม่ชัดนี้มีในทุกระดับชั้นซึ่ง คมขำ แสนกล้า (2547 : 22-23) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงคำมีพยัญชนะ ร ล ว ควบกล้ำไม่ชัดว่ามีสาเหตุ ดังนี้

1. เกิดจากการเอาอย่างที่ผิด โดยธรรมชาติเด็ก ๆ มักจะมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคม วิธีการปรับตัวของเด็กวิธีหนึ่งซึ่งเด็กชอบกระทำ คือ การเอาอย่าง (Identification) เด็กมักจะเอาอย่างจากคนที่อยู่เหนือตนหรือบุคคลที่ตนยกย่องชมเชย บุคคลเหล่านี้จะเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก การอ่านอย่างนี้แบ่งเป็น 2 วิธีคือ

- 1.1 เด็กเอาอย่างผู้ใหญ่ เช่น ลูกคนจีน เอาอย่างการพูดของบิดามารดาของตนที่พูดภาษาไทยไม่ชัด ส่วนมากจะพูดคำควบกล้ำและ ร ล ไม่ชัดเจนซึ่งเราได้ยินเขาพูดว่า “ปลา” ออกเสียงเป็น “ป้า”

1.2 เด็กเอาอย่างเด็ก เท่าที่สังเกตจะพบว่า เด็กชอบเอาอย่างเพื่อน ๆ ที่เป็น ลูกคนจีนที่พูดไม่ชัด

2. อวัยวะในการออกเสียงบกร่อง อวัยวะในการออกเสียงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ในการที่จะทำให้เสียงที่ออกมานั้นชัดหรือไม่ชัด ถ้าอวัยวะเหล่านี้บกร่องไปอาจจะออกเสียงไม่ได้ หรือถ้าออกเสียงได้ก็ไม่ชัด อวัยวะออกเสียงที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงคำควบกล้ำ มีดังนี้

2.1 ริมฝีปาก ถ้าริมฝีปากแหงนหรือไม่สามารถห่อหรือจิบได้ตามต้องการแล้ว เด็กจะไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะเป็นต้นว่า ป พ ว ได้ถูกต้องทำให้การออกเสียงคำควบกล้ำ ไม่ชัด

2.2 ลิ้น นับเป็นสิ่งสำคัญในการออกเสียงอักษรควบกล้ำมาก หากลิ้นแข็งหรือ มีขนาดเล็กไป ใหญ่ไปหรือสั้นกว่าปกติย่อมทำให้ไม่สามารถออกเสียง ก ข ค และ ร ได้ถนัด

2.3 ฟัน ในที่นี้หมายถึงฟันหน้า ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการช่วยกักลม ในการออกเสียง ถ้าฟันเสีย เช่น แมงกินฟัน ฟันเหยิน หรือ ฟันห่าง ก็จะทำให้เสียงไม่ชัด

3. เกิดจากครุในชั้นระดับประถมต้นวางรากฐานไม่ดี ออกเสียงไม่ชัดเจน ไม่เอาใจใส่ แก้วไขกักหัดเด็ก เด็กจึงจดจำผิด ๆ จนเกิดความเคยชินเป็นนิสัยทำให้เสียง ไม่ชัดเจนหรือออกเสียงที่ผิดพลาดไป

สอองศ์ คำเนินสวัสดิ์ (2539 : 75) ได้กล่าวถึงปัญหาด้านการอ่านไว้ดังนี้

1. ปัญหาจากเด็ก

1.1 เด็กไม่รักการอ่าน เพราะเด็กไม่ได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่านถูกขัดขวาง การอ่านหนังสือที่ชอบทำให้เด็กเบื่อก่อนที่จะอ่าน

1.2 เด็กขาดความพร้อมทั้งทางร่างกาย คือ ขาดความเจ็บแสบ แผลม ทางสายตา วุฒิภาวะทางอารมณ์ และสังคมไม่พร้อม ตลอดจนขาดความสามารถในการอ่าน

2. ปัญหาจากครอบครัวผู้ปกครองที่ไม่เห็นคุณค่าของการอ่าน ไม่มีการฝึกฝน ให้เด็กรักการอ่าน จึงทำให้เด็กไม่รักการอ่าน

3. ปัญหาจากสิ่งแวดล้อมสังคมที่หนังสือ ไม่มีร้านหนังสือในชุมชน ไม่มีห้องสมุด ไม่มีหนังสือดี ๆ ในตลาดหนังสือ ทำให้เด็กไม่รู้จักหนังสือ ยิ่งสังคมปัจจุบันมีแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ มาก เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งเหล่านี้จะกีดเด็กออกไปจากการอ่าน

4. ปัญหาจากการเรียนการสอน โรงเรียนมีห้องสมุดไม่ดี บรรณารักษ์ไม่จัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่าน ผู้บริหารไม่สนับสนุนงานห้องสมุด รวมทั้งวิธีการสอนของครูที่มุ่งการอ่าน แบบเรียนเพียงอย่างเดียว และระบบการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเกิดความเป็นปฏิปักษ์กับหนังสือ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2542 :9) ได้กล่าวถึงปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการอ่านในปัจจุบัน การสอนอ่านมักไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพราะมีปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ คือ

1. ปัญหาที่เกี่ยวกับตัวครู ครูไม่เข้าใจวิธีการสอนอ่านอย่างแท้จริง ส่วนมากจะกำหนดวัตถุประสงค์ให้นักเรียนอ่านเรื่องโดยไม่มีวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งถ้าครูผู้สอนให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่านในลักษณะต่าง ๆ ตามความสามารถ นักเรียนก็จะนำวิธีการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการอ่าน ครูภาษาไทยมีความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอนอ่านไม่เพียงพอ เช่น จิตวิทยาการอ่าน การวิเคราะห์ระดับความสามารถในการอ่าน วิธีสอนอ่านตามจุดมุ่งหมายเฉพาะ สิ่งเหล่านี้ควรมีการสอดแทรกความรู้ในหลักสูตรระดับปริญญาทางการศึกษา เพื่อจะนำความรู้พัฒนาตนเองและนักเรียนด้วย

2. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน มาจากสังคมที่มีลักษณะแตกต่างกัน และมีระดับความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน บางคนอาจมีปัญหาทางครอบครัวไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา ในทางตรงกันข้าม ก็มีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่บิดามารดาและผู้ปกครองเอาใจใส่ดี เมื่อมาอยู่ห้องเรียนเดียวกัน ระดับความสามารถในการอ่านและประสบการณ์ทางภาษาจึงย่อมแตกต่างกัน ทำให้ครูต้องพยายามจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะ และความสามารถของแต่ละคน สภาพแวดล้อมทางครอบครัวมิใช่จะเป็นปัญหาสำหรับนักเรียนเท่านั้น บางคนยังมีปัญหาทางด้านสุขภาพ ร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีผลทำให้การอ่านไม่พัฒนาตามระดับชั้นเรียนและอายุของนักเรียน

จากปัญหาการอ่านข้างต้นพอสรุปได้ว่า ปัญหาการอ่านที่สำคัญประการแรก จะอยู่ที่ตัวครูผู้สอน โดยเฉพาะการอ่านออกเสียง ซึ่งครูควรอ่านให้ถูกต้อง ออกเสียงคำควบกล้ำ และออกเสียง ร ล ให้ถูกต้องชัดเจน อันจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก อีกทั้งถ้าครูสามารถจัดหาหรือผลิตสื่อการสอนที่ใช้ในการพัฒนาการอ่านมาใช้สอนเด็ก ก็จะทำให้เด็กพัฒนาการอ่านได้ดีขึ้น ถึงแม้ว่าปัญหาบางประการจะอยู่ที่ตัวเด็ก ไม่ว่าจะด้านร่างกาย ระดับสติปัญญา ความเอาใจใส่จากบิดามารดา ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของเด็กก็ตาม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ก็ทำให้เด็กไม่รักการอ่านเช่นเดียวกัน

วิธีการแก้ไขปัญหาการออกเสียง

หลักและวิธีการแก้ไขปัญหาการออกเสียงมีหลากหลายวิธี ครูผู้สอนควรเลือกใช้ให้ถูกต้องกับปัญหาของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งหลักและวิธีการแก้ไขปัญหาการออกเสียงมีดังนี้

1. วิธีแสดงตำแหน่งที่เกิดเสียง (Phonetic Placement Method) วิธีนี้ครูให้เด็กสังเกตการณ์ออกเสียงของครูว่า ขณะที่ออกเสียงนั้นลิ้นของครูแตะไว้ที่จุดใด ทำรูปปากอย่างไร เช่น ถ้าออกเสียงพยัญชนะ ร ปลายลิ้นแตะที่ปุ่มเหงือก ถ้าออกเสียงสระอู ปากจะเป็นรูปห่อกลม

เป็นต้น วิธีนี้มักจะใช้ควบคู่กับการฝึกแก้ไขหน้ากระจกเงา (Mirror Practice) เมื่อเด็กสังเกตวิธีออกเสียงของครูหรือผู้ฝึกได้แล้วจึงให้เด็กออกเสียงตามครูคอยสังเกตเพื่อแก้ไข

2. วิธีเร้าและตอบสนอง (Stimulus Response Method) วิธีนี้ครูหรือผู้ฝึก ออกเสียงที่เด็กพูดไม่ชัดให้เด็กฟัง และให้เด็กสังเกตวิธีออกเสียงของครูแล้วจึงให้เด็กลองออกเสียงนั้น ถ้าเด็กออกเสียงไม่ถูกครูจะแก้ไขให้แล้วให้ลองใหม่อีกครั้ง ถ้าออกเสียงได้ถูกต้องครูจะชมเชยให้กำลังใจ

3. วิธีสะท้อนกลับ (Feedback Technique) วิธีนี้ครูผู้ฝึกจะให้เด็กได้ฟังเสียงของตน โดยการบันทึกเสียงไว้ให้ฟังภายหลังหรือให้ฟังเสียงของตนเอง ในเวลาที่ยังออกเสียงนั้น ซึ่งอาจทำได้ง่าย ๆ โดยการใช้สองมือป้องปากและหูไว้ในขณะออกเสียง ซึ่งทำให้ได้ยินเสียงของตนเองชัดเจน หรือจะฝึกในห้องปฏิบัติการทางเสียง (Sound Laboratory) ก็ได้ และอีกวิธีหนึ่งให้เด็กฟังเสียงของตนเองไปพร้อม ๆ กับเสียงของผู้ฝึก เพื่อเด็กจะได้เปรียบเทียบเสียงของตนเองกับเสียงของครู และพยายามปรับปรุงแก้ไขตนเอง ซึ่งวิธีนี้ต้องอาศัยเครื่องมือเฉพาะในการฝึกจึงจะได้ผลดี

4. วิธีนำจุดบกพร่องมาเป็นแนวเทียบในการฝึก (Negative Practice) วิธีนี้ครูหรือผู้ฝึกจะใช้วิธีฝึกสลับกับวิธีที่ผิดสลับเปลี่ยนกันในการฝึก เพื่อให้เด็กรู้ว่าเมื่อใดตนออกเสียงถูกหรือออกเสียงผิด ข้อที่พึงระลึกก็คือ ครูจะใช้วิธีนี้เป็นขั้นสุดท้าย หลังจากเด็กได้เรียนรู้วิธีออกเสียงที่ถูกแล้ว

5. วิธีใช้อุปกรณ์ประกอบการฝึก (Practice Materials) วิธีนี้ครูหรือผู้ฝึกจะใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบกิจกรรมการฝึก เช่น บัตรคำ บัตรภาพ แผนภูมิ วัสดุจำลอง หุ่นมือ เกมต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ได้รับผลดีการแก้ไขโดยเฉพาะในเด็กระดับชั้นประถมศึกษา วิธีดำเนินการแก้ไขการออกเสียงมีขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นการฝึกฟัง ซึ่งแบ่งเป็น ฟังเสียงที่ถูกต้อง ฟังวิเคราะห์เสียงของตน และ ฟังบอกความแตกต่างของเสียงที่ถูกต้องกับเสียงที่ผิด

5.2 ขั้นการฝึกออกเสียง ซึ่งแบ่งเป็น ฝึกบริหารอวัยวะออกเสียง เพื่อช่วยให้ออกเสียงได้คล่องแคล่ว ฝึกออกเสียง แบ่งเป็น ฝึกออกเสียงที่เป็นปัญหาในระดับเสียง ระดับพยางค์ ระดับคำ ระดับประโยค ระดับการสนทนา และ ฝึกเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากหลักและวิธีการแก้ไขปัญหการออกเสียงดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ครูควรใช้วิธีการในการแก้ไขได้หลายวิธี คือ วิธีแสดงตำแหน่งที่เกิดเสียง วิธีเร้าและตอบสนอง วิธีสะท้อนกลับ วิธีนำจุดบกพร่องมาเป็นแนวเทียบในการฝึก และวิธีใช้อุปกรณ์ประกอบการฝึก ซึ่งแต่ละวิธีครูควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน

การเขียนคำควบกล้ำ

ความหมายของการเขียน

การเขียนนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ การเขียนจึงเป็นสื่อที่ช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนไปสู่คนอื่นได้อย่างเข้าใจ ได้มีผู้ให้ความหมายของการเขียนไว้ ดังนี้

วราณี โสมประยูร (2542 : 139-141) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์ หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตามหลักของภาษาศาสตร์

ปิยนาด น่วมทอง (2543 : 16) ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำว่า หมายถึง การจัดเรียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ให้เป็นคำที่มีความหมายและถูกต้องตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 เพื่อให้สามารถเขียนได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การเขียน อ่านออกเสียงคำนั้นได้ถูกต้อง ชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ถูกต้องตามที่ผู้เขียนต้องการ ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจข้อความที่อ่านได้รวดเร็ว ถูกต้องตามที่ผู้เขียนต้องการ

วิลาวัณย์ สุทธิรักษ์ (2544 : 9) กล่าวถึงความหมายของการเขียนสะกดคำว่า คือ การเขียนคำที่มีการจัดเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดและตัวการันต์ ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ให้ถูกต้องตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 โดยมีความหมายที่ชัดเจน ถูกต้องและสามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจเจตนาธรรมของผู้เขียน

เสณีย์ วิลารวรรณ (2544 : 156 – 159) ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด เรื่องราว ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ไปสู่ผู้อื่นโดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด การเขียนเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เพื่อสื่อไปยังผู้รับได้อย่างกว้างไกล นอกจากนั้นการเขียนยังมีคุณค่าในการบันทึกเป็นข้อมูลหลักฐานให้ศึกษาได้ยาวนาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 203) กล่าวว่า เขียน หมายถึง ชิดให้เป็นตัวหนังสือ หรือเลข ชิดให้เป็นเส้นหรือรูปต่างๆ วาด แต่งหนังสือ จากความหมายของการเขียนดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การเขียน คือ การสื่อสารชนิดหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องอาศัยความพยายามและฝึกฝน การเขียนเป็นการแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้รับสารสามารถอ่าน ได้เข้าใจ ได้ทราบความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ แล้วสามารถนำมาบอกต่อกับบุคคลอื่นให้ได้รับความรู้ที่ผู้รับสาร ได้รับ

จุดมุ่งหมายของการเขียน

การสอนเขียนในแต่ละครั้งต้องให้นักเรียนรู้อถึงจุดมุ่งหมายในการเขียน ซึ่งได้มีนักวิชาการได้เสนอแนวความคิดของจุดมุ่งหมายในการสอนเขียนไว้ ดังนี้

สนิท ตั้งทวี (2531 : 37 – 38) ได้เสนอแนวความคิดของจุดมุ่งหมายในการสอนเขียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในข้อต่อไปนี้

1. เขียนตัวหนังสือให้ชัดเจน สวยงาม น่าอ่าน มีความเป็นระเบียบและรวดเร็ว
2. เขียนหนังสือได้ถูกต้องตามอักขรวิธี
3. ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง
4. เลือกใช้คำได้ถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อความและความนิยม
5. ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นภาษาที่กะทัดรัด ชัดเจน และเข้าใจง่าย
6. แก้สำนวนภาษาที่ไม่ถูกต้อง ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาได้
7. เขียนเล่าเรื่องต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้
8. เขียนตอบคำถามได้ตรงประเด็น
9. เขียนเรื่อง โดยใช้ถ้อยคำชักชวน โน้มน้าวใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม
10. เขียนได้ถูกต้องตามแบบการเขียนทุกประการ

วรรณิ โสมประยูร (2542 : 141) ได้เขียนจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้หลายอย่าง ดังนี้

1. เพื่อคัดลายมือหรือเขียนให้ถูกต้องตามลักษณะตัวอักษร ให้เป็นระเบียบ ชัดเจน และอ่านเข้าใจง่าย
2. เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะการเขียนให้พัฒนาองกงามขึ้นตามควรแก่วัย
3. เพื่อให้มีทักษะในการเขียนสะกดคำถูกต้องตามอักขรวิธี เขียนวรรคตอนถูกต้องและเขียนได้รวดเร็ว
4. เพื่อให้รู้จักเลือกภาษาเขียนที่ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
5. เพื่อให้สามารถรวบรวมและลำดับความคิด แล้วจดบันทึก สรุป และย่อใจความเรื่องที่อ่านหรือฟังได้
6. เพื่อให้สามารถสังเกต จดจำ และเลือกเฟ้นถ้อยคำ หรือสำนวนโวหาร ให้ถูกต้องตามหลักภาษา และสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ
7. เพื่อให้มีทักษะการเขียนประเภทต่าง ๆ และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
8. เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการเขียนตามที่ตนเองสนใจและมีความถนัด

9. เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเขียนว่ามีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้และอื่น ๆ

จากจุดมุ่งหมายของการสอนเขียนข้างต้น พอสรุปได้ว่า การเขียนมีจุดมุ่งหมายตามลักษณะความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ผู้เขียนกำหนดไว้ อาจจะเขียนเพื่อพัฒนาลายมือฝึกทักษะการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นการใช้ทักษะการเขียนในการประกอบอาชีพและศึกษาหาความรู้ หรือการถ่ายทอดความคิดของตนเองไปสู่ผู้อ่าน

ความสำคัญของการเขียน

การเขียนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้สื่อความหมายอย่างหนึ่งของมนุษย์สามารถตรวจสอบได้และคงทนถาวร ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

กองทัพ เทลือบพนิชกุล (2542. : 124 – 125) สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ในสังคม
2. เป็นเครื่องมือวัดความเจริญทางด้านอารยธรรมทางภาษาของมนุษย์
3. เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางสติปัญญาของมนุษย์
4. เป็นอาชีพสุจริตที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน
5. เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนนักศึกษา
6. เป็นเครื่องจรรโลงใจแก่สังคมมนุษย์ที่จะให้ความเพลิดเพลินทุกเพศทุกวัน

วรรณิ โสภประยูร (2542 : 140 - 141) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียน

1. เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ และประสบการณ์
2. เป็นการเก็บบันทึก รวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ของคนซึ่งเคยมีประสบการณ์มาก่อน
3. เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องและผู้เขียนเกิดความรู้สึกกับประสบการณ์ที่ผ่านมา
4. เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การถ่ายทอดจากสมัยหนึ่งไปอีกสมัยหนึ่ง หรือจากอีกชาติหนึ่ง ไปสู่อีกชาติหนึ่ง
5. เป็นเครื่องมือพัฒนาสติของบุคคล เนื่องจากการเรียนรู้ทุกอย่างต้องอาศัยการเขียน
6. เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ เช่น ต้องการทำให้รู้เรื่องราว ทำให้รัก ทำให้โกรธ และสร้างหรือทำลายความสามัคคีของคนในชาติ
7. เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียน ทำให้ความรู้ความสามารถของผู้เขียนได้จากวรรณกรรมหรืองานเขียนอื่นๆ

8. เป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่ได้รับยกย่องว่ามีเกียรติ และเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจให้เพิ่มสูงขึ้น

9. เป็นการพัฒนาความสามารถบุคลิกส่วนบุคคลให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการแสดงความรู้สึก และแนวความคิด

10. เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม

จากความสำคัญของการเขียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า การเขียน เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้เขียน เป็นการจดบันทึกโดยการฝึกเขียน จากง่ายไปหายาก ฝึกไปที่ละขั้นจนกระทั่งสามารถเขียนเรื่องราวนำเสนอความคิดของตนสู่ผู้อ่านได้ การเขียนทำให้ทราบถึงความสามารถของผู้เขียน พัฒนาศักยภาพ เป็นมรดกทางสติปัญญาของมนุษย์ เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน ตลอดจนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อันเป็นการจรจรใจแก่ตนเองและสังคมได้

วิธีการสอนเขียน

การเขียนมีความสำคัญและจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งถือว่าเป็นทักษะทางภาษาที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ และจะต้องพยายามจัดกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยการจัดรูปแบบที่แตกต่างกัน เพื่อเร้าความสนใจของนักเรียนให้เกิดความตั้งใจในการเรียน และพยายามฝึกฝนให้ดียิ่งขึ้น ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีการสอนเขียน ดังนี้

บันลือ พลฤษะวัน (2533 : 170 – 174) จำแนกการสอนเขียนไว้ 5 แบบ คือ

1. การจัดการเรียนรู้เขียนแบบใช้เสียงพาไป การจัดการเรียนรู้เขียนแบบนี้ใช้ความเด่นของภาษาไทยที่มีเสียงคงที่ และความสัมพันธ์ของการฝึกอ่านแบบสะกดตัวกับการเขียนมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่
2. การจัดการเรียนรู้เขียนให้คำก่อน การเขียนแบบนี้มุ่งให้นักเรียนฝึกเขียนคำใหม่ในบทเรียนให้แม่นยำขึ้น และมุ่งให้เข้าใจความหมายของคำในรูปแบบประโยค
3. การฝึกสะกดคำในขณะที่ครูเขียนหรือนักเรียนเขียนข้อความบนกระดานคำ หรือทำแผนภูมิประกอบการณ์ โดยครูเขียนข้อความลงบนกระดานหรือแผนภูมิ นักเรียนสะกดตัวไปที่ละคำ ครูเขียนไปตามที่นักเรียนสะกดคำเสร็จแล้วให้นักเรียนอ่านและคัดลอกลงสมุด
4. การเขียนโดยใช้บันทึกแบบอย่าง วิธีนี้จัดการเรียนรู้โดยครูทำแถบประโยคที่เลื่อนได้ โดยให้นักเรียนอ่านประโยคแล้วค่อย ๆ เลื่อนปิดประโยคจนมิด นักเรียนจึงเขียนประโยคนั้นลงไป การจัดการเรียนรู้การเขียนแบบนี้เป็นการฝึกทักษะการอ่านเร็วที่สัมพันธ์กับการกวาดสายตา

5. การเขียนตามคำบอก เป็นวิธีการสอนที่นิยมใช้กันมากและยังใช้ได้จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องฝึกเสมอ ๆ

กรมวิชาการ (2538 : 49-50) ได้เสนอแนะวิธีการสอนการเขียนไว้ว่า

1. ให้นักเรียนเห็นคำ
2. ให้นักเรียนได้ยินการออกเสียงคำที่ชัดเจนถูกต้อง
3. ให้นักเรียนฝึกออกเสียงที่จะเขียนให้ชัดเจนถูกต้อง
4. ให้นักเรียนรู้ความหมายและการใช้คำนั้น
5. ให้นักเรียนเขียนคำ

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545 : 55 – 56) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนเขียน ดังนี้

1. ก่อนสอนครูต้องพูดจูงใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเขียนหนังสือให้ถูกต้องชัดเจนว่า การเขียนหนังสือถูกต้อง ชัดเจน เป็นการแสดงว่าผู้เขียนเป็นผู้มีการศึกษาดี ใครอ่านข้อความนั้น ๆ ก็เข้าใจได้ง่าย ไม่มีการเข้าใจผิดและควรอธิบายให้เข้าใจประโยชน์ที่จะได้จากการเขียนแต่ละประเภทด้วย

2. พยายามสอนให้การเขียนสัมพันธ์กับการฟัง การพูด การอ่าน วิธีที่จะสอนให้สัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ นั้นก็คือ ก่อนที่จะเขียนสิ่งใด ควรเริ่มต้นด้วยการฝึกให้รู้จักฟังเสียก่อน แล้วจึงเขียน เช่น ให้ฟังคำถามแล้วเขียนตอบให้ตรงคำถาม เก็บสิ่งที่ได้ฟังจากการบรรยายไปเขียนหรือให้อภิปรายกันในเรื่องที่จะเขียนจนแน่ใจว่านักเรียนมีความรู้ และความคิดที่จะเขียนเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ เสียก่อนแล้วจึงให้เขียน บางครั้งครูอาจกำหนดให้นักเรียนไปอ่านหรือค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือในห้องสมุดมาเขียนก็ได้

3. ในกรณีที่นักเรียนเขียนหนังสือสะกดตัวผิดพลาดนั้น ครูควรหาอธิบายให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเต็มใจที่จะแก้แล้วแก้อีกจนนักเรียนเบื่อหน่าย ซึ่งไม่ทำให้เกิดผลดีแต่อย่างใด วิธีแก้ อาจทำได้โดยรวบรวมคำที่นักเรียนมักสะกดผิดเสมอ ๆ เขียนบนกระดานดำหรือเขียนใส่บัตรคำปิดไว้บนป้ายประกาศของชั้น ครูมอบหน้าที่ให้เด็กช่วยกันเขียนบัตรคำก็ได้ เมื่อรวบรวมคำที่ผิดไว้มาก ๆ แล้ว ควรทดสอบบ้างเป็นระยะ ๆ หรืออาจให้นักเรียนทำสถิติการเขียนคำถูกต้องแต่ละครั้งของตนไว้ก็ได้ ในบางครั้งอาจให้แข่งขันสะกดคำถูกบ้างก็ได้ ทั้งนี้จะเป็นการช่วยให้นักเรียนรู้จักระวังตัวมิให้เขียนผิด

4. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้ทำหนังสือเขียนสำหรับชั้น หรือประกวดเขียนนิทาน หรือประกวดเขียนเรื่องจริงที่ได้ประสบมาด้วยตนเอง ก็เป็นการส่งเสริมทักษะการเขียนของนักเรียนได้เหมือนกัน

5. ในการสอนวิชาต่าง ๆ อาจมีโอกาที่จะฝึกฝนทักษะการเขียนได้เสมอ ครูที่สอนภาษาไทยควรจะได้มีการปรึกษารื้อกับครูที่สอนวิชาอื่น ๆ เพื่อช่วยกันหรือร่วมมือกันสอนให้สาระวิชาต่าง ๆ สัมพันธ์กันโดยใช้เนื้อหาในวิชาอื่นสำหรับฝึกทักษะการเขียนก็ได้ เช่น สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ฯลฯ อาจให้เขียนเรียงความ หรือรายงานในเนื้อหาวิชานั้น ๆ ก็ได้

จากวิธีการสอนเขียนดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การสอนเขียนเป็นทักษะที่ต้องใช้การฝึกฝน ก่อนเขียนครูควรพูดถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเขียน ควรเริ่มสอนจากการฟังก่อน คือให้นักเรียนฟังให้เข้าใจแจ่มแจ้งแล้วจึงลงมือเขียน ในกรณีที่นักเรียนเขียนผิดไม่ควรให้นักเรียนแก้แล้วแก้อีกจนเกิดความเบื่อหน่ายในการเขียน ควรหาวิธีการใหม่ ๆ ให้นักเรียนเขียนได้ถูกต้องมากขึ้น ครูควรสอนทักษะเขียนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ด้วย เพื่อเป็นการฝึกฝนการเขียนให้ถูกต้องได้อีกทางหนึ่งด้วย

ปัญหาในการเขียนสะกดคำ

คำ หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมายอย่างน้อยที่สุด 1 ความหมาย อาจจะมี ความหมายมากกว่า 1 ความหมายก็ได้ (ศรีจันทร์ วิชาตรง.2542 : 63)

ดังนั้น คำจึงเป็นรากฐานของการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นการพูด หรือการเขียนประเภท ร้อยแก้วหรือร้อยกรองที่ผู้เขียนต้องมีวิจรรณญาณอย่างละเอียดและรอบคอบก่อนนำไปใช้ ซึ่ง

อัญชลี ทองแถม (2541 : 86) ได้เสนอหลักทั่วไปในการพิจารณาการใช้คำ ดังนี้

1. ความชัดเจน
2. ความกะทัดรัดและความง่าย
3. ความหมายดี
4. ความถูกต้อง
5. ความไพเราะ

พรณี แผงวังทอง (2542 : 16 – 17) พบว่าข้อบกพร่องในการใช้คำ หรือการใช้คำผิด ความหมาย ใช้คำไม่ชัดเจน ใช้คำฟุ่มเฟือย ใช้คำที่เป็นภาษาพูดแทนภาษาเขียน ใช้คำไม่ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้สำนวนต่างประเทศในการเขียน การใช้สำนวนและการเปรียบเทียบผิดโดยเฉพาะ ข้อบกพร่องทางด้านการใช้คำผิดความหมายจะพบมากที่สุด

วรรณิ โสภประยูร (2544 : 157 - 159) กล่าวถึงสาเหตุของการเขียนสะกดคำผิดสรุปได้ว่า นักเรียนเห็นแบบอย่างการสะกดคำที่ผิดอยู่เสมอ อีกทั้งไม่รู้ความหมายของคำ คำนั้น โดยเฉพาะ คำไทยมีคำพ้องเสียงทำให้ความหมายสับสน ไม่เข้าใจในหลักภาษาที่ถูกต้อง การฟัง การออกเสียง คำควบกล้ำ ร ล ไม่ถูกต้อง ไม่สามารถถ่ายถอดคำตามเสียงที่มีจากภาษาอังกฤษออกเป็นภาษาเขียนของคำภาษาไทยที่ถูกต้องได้

จากปัญหาในการเขียนสะกดคำข้างต้น พอสรุปได้ว่า การเขียนสะกดคำจะทำให้ความหมายของคำเปลี่ยนไป สาเหตุของการเขียนสะกดคำผิดรูปเป็นเพราะนักเรียนเห็นแบบอย่างการสะกดคำที่ผิด เกิดความสับสนเกี่ยวกับความหมายของคำ ฟังการออกเสียงควบกล้ำไม่ชัดเจน ครูจึงจำเป็นต้องรู้หลักการเขียนสะกดคำ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง

การสอนสะกดคำในระดับประถมศึกษา

การสอนสะกดคำในระดับประถมศึกษา เป็นการสอนระดับพื้นฐาน เพื่อให้ นักเรียนได้เกิดทักษะการเขียนสะกดคำได้ถูกต้องมากขึ้น มีนักการศึกษากล่าวถึงขั้นตอนในการสอนสะกดคำในระดับประถมศึกษา ดังนี้

กรมวิชาการ (2535) กล่าวถึงขั้นตอนการเขียนสะกดคำในระดับประถมศึกษาไว้ ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ฝึกสะกดคำให้คล่องโดยให้ดูรูปคำ แล้วสะกดคำปากเปล่าเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล เช่น ดูคำว่า มาก แล้วให้อ่านสะกดคำปากเปล่าว่า มอ - อา - กอ - มาก
- ขั้นตอนที่ 2 สังเกตการวางพยัญชนะ สระของคำแล้วฝึกสะกด
- ขั้นตอนที่ 3 สอนความหมายของคำโดยใช้ภาพหรือท่าทางประกอบ
- ขั้นตอนที่ 4 นำคำที่สะกดแล้วมาอ่านเป็นคำโดยไม่ต้องสะกด คำใดอ่านไม่ได้ให้ใช้การสะกดคำช่วย โดยให้คัดหรือเขียนตามคำบอกจนจำได้
- ขั้นตอนที่ 5 นำคำที่อ่านได้แล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งฟัง พูด อ่านและเขียน โดยเน้นการอ่านและเขียนบ่อย ๆ

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (2538 : 120 – 121) ได้นำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนเขียนสะกดคำ ดังนี้

1. ทำบัญชีคำแยกแจกให้นักเรียนไปศึกษา แต่ละสัปดาห์นำคำเหล่านี้มาให้นักเรียนเขียนเป็นคำ ๆ แล้วให้ตรวจคำตอบเองหรือแลกเปลี่ยนตรวจก็ได้
2. ให้นักเรียนแต่งประโยค ซึ่งประกอบด้วยคำที่มักสะกดผิด แล้วให้นักเรียนบอกให้เพื่อนเขียนตาม จากนั้นก็บอกคำเฉลยที่ถูกต้องด้วย
3. แบ่งให้นักเรียนเพื่อแข่งขันเขียนคำ หรือข้อความที่ยาก ๆ
4. แจกบัญชีคำที่เขียนถูกและผิดปนกัน แล้วให้นักเรียนเขียนเครื่องหมายถูก - ผิดหน้าคำนั้น ๆ
5. นำคำยกมาแต่งเป็นแบบทดสอบชนิดให้เลือกตอบ แล้วให้นักเรียนทำเครื่องหมายหน้าคำตอบที่ถูก
6. กำหนดให้นักเรียนทำบัญชีคำยกเรียงตามลำดับอักษร

7. แจกข้อความสั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยคำยากที่เขียนสะกดถูกและผิดปนกันให้นักเรียนหาคำที่สะกดผิดแล้วแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าไม่แน่ใจให้เปิดตรวจดูในพจนานุกรม

จากแนวทางการสอนเขียนสะกดคำแสดงให้เห็นว่าผู้สอนต้องทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำ อ่านออกเสียงคำคำนั้นให้ถูกต้องเพื่อที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนจดจำคำได้คือนอกจากนี้ผู้สอนยังต้องเลือกวิธีการสอนเขียนสะกดคำให้เหมาะสมกับความสามารถและวุฒิภาวะของผู้เรียน สอนจากง่ายไปหายาก ทำบัญชีคำศัพท์ให้นักเรียนได้ไปฝึกอ่านฝึกเขียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง

ประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ เป็นคำที่เราคุ้นหูและใช้กันอยู่บ่อย ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอนต้องมีประสิทธิภาพ จึงเกิดประสิทธิผล เป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ความหมายของประสิทธิภาพ

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพไว้ดังนี้

เมฆิญ กิจระการ (2544 : 44 – 51) ได้กล่าวถึงความหมาย แนวคิดและประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ไว้ว่า ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน หมายถึงองค์รวมของประสิทธิภาพ (Efficiency) ในความหมายของการทำในสิ่งที่ถูก (Do the Thing Right) คือ การเรียนอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิผล (Effectiveness) ในความหมายของการทำที่ถูกต้องให้เกิดขึ้น (Get the Right Thing Done) นั้นหมายถึงนักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะนำไปสู่การมีคุณภาพซึ่งมักนิยมเรียกรวมกันเป็นที่เข้าใจสั้น ๆ ว่า “ประสิทธิภาพ” ของสื่อการเรียนการสอน

วิรัตน์ ปักกระนา (2540 : 63) กล่าวถึงความหมายของประสิทธิภาพว่า หมายถึงระดับเกณฑ์ของสื่อหรือนวัตกรรมถึงระดับที่มีคุณค่าที่จะนำสื่อหรือนวัตกรรมไปใช้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งประสิทธิภาพจะมาผลลัพธ์ของการคำนวณ E_1 เป็นเลขตัวแรก และ E_2 เป็นเลขตัวหลัง

วุฒิชัย ประสารสอย (2543 : 39) กล่าวถึงความหมายของประสิทธิภาพว่า หมายถึงความสามารถของบทเรียนในการสร้างผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ถึงระดับที่คาดหวังไว้ และครอบคลุมความเชื่อถือได้ พร้อมทั้งจะใช้งานและมีความถูกต้องสมบูรณ์

วาโร เฟ็งสวส์ดี (2546 : 42) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง เกณฑ์ระดับที่ผู้ผลิตแบบฝึกพอใจ ถ้าหากแบบฝึกมีประสิทธิภาพถึงระดับที่กำหนดแล้ว ก็มีคุณค่าพอที่จะนำไปใช้ได้ และคุ่มค่าแก่การลงทุน โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E_2 คือประสิทธิภาพของผลลัพธ์

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลที่ได้รับจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากสื่อ และเทคโนโลยีการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งประสิทธิภาพจะมาจากผลลัพธ์ ของการคำนวณ (E_1) เป็นตัวเลขตัวแรก และ (E_2) เป็นเลขตัวหลัง ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ร้อยมากเท่าไร ยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเกณฑ์พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียน การสอน

การหาประสิทธิภาพของสื่อ

การหาประสิทธิภาพของสื่อ เป็นการนำสื่อไปทดลองใช้ (Try - out) คือนำไปทดลองใช้ ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองจริง (Trial Run) เพื่อให้ได้ ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เษชัญ กิจระการ (2544 : 44 - 51) ได้กล่าวถึงวิธีการหา ประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนที่ควรคำนึงถึงมีดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นต้องมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ การเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถวัดได้
2. เนื้อหาของบทเรียนสร้างขึ้นต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา ตามจุดประสงค์ ของการเรียนการสอน
3. แบบฝึกทักษะและแบบทดสอบต้องมีการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์ของการสอน จำนวนแบบฝึกหัดและข้อคำถามในแบบทดสอบไม่ควรน้อยกว่า จุดประสงค์

วิธีการหาประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างขึ้นมี 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) กระบวนการนี้ เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักความรู้ และเหตุผลในการตัดสินใจคุณค่าของสื่อการเรียน การสอนโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of Expert) เป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) และความเหมาะสมในด้านการนำไปใช้ (Usability) ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาหาค่าประสิทธิภาพต่อไป

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกระทำด้วยวิธีการหาค่า IOC (Index Item of Objective Congruence) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสม ของส่วนประกอบของคู่มือ การใช้ภาษาในการสื่อความหมาย โดยให้ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ 3 - 5 คน (Subject Matter Specialists) เป็นผู้ประเมิน โดยกำหนดเป็นคะแนน ดังนี้

ถ้าแน่ใจว่ามีคุณภาพ มีความเหมาะสมจริง	ให้คะแนน +1
ถ้าไม่แน่ใจว่ามีคุณภาพ หรือมีความเหมาะสมจริง	ให้คะแนน 0
ถ้าแน่ใจว่าไม่มีคุณภาพ หรือไม่เหมาะสม	ให้คะแนน -1

แล้วนำผลการประเมิน หรือการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านที่ให้คะแนนแต่ละข้อ มาหาค่าเฉลี่ยตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าเฉลี่ยผลการประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้อง เหมาะสม

2 วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) วิธีการนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย เช่นบทเรียนโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียนหรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 75/75$, $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะในที่นี้จะยกตัวอย่าง เช่น $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกทักษะหรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) ถือเป็นนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ทุกคนส่วนตัวเลข 80 หลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นแบบทดสอบหลังเรียน โดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนเรียน (Pre-test)

เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 หลัง (E_2) หมายถึงนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวน ร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูก มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าข้อไม่มีประสิทธิภาพและชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง

เกณฑ์ประสิทธิภาพมีหลายเกณฑ์ เช่น 75 / 75 , 80 / 80 , 85 / 85 , 90 / 90 และ 95 / 95 การตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพเท่าไรนั้นขึ้นอยู่กับผู้วิจัยแต่ไม่ควรตั้งไว้ต่ำ เพราะเกณฑ์เท่าใดมักจะได้ผลตามนั้น โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะ ได้ 80 / 80 , 85 / 85 หรือ 90 / 90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะมักจะตั้งไว้ 75 / 75

จากเกณฑ์ประสิทธิภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่าการคำนวณหาประสิทธิภาพเพื่อการเรียนการสอนนี้เป็นผลรวมของการหาคุณภาพ (Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้ ดังนั้นประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในที่นี้จึงเป็นองค์รวมของประสิทธิภาพ (Efficiency) ในความหมายของการทำในสิ่งที่ถูกนั้น หมายถึงการเรียนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิผล (Effectiveness) ในความหมายของการทำที่ถูกต้องให้เกิดขึ้น (Get Right Thing Done) หมายถึง นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะนำไปสู่การมีคุณภาพ ซึ่งมักเรียกรวมกันเป็นที่เข้าใจสั้น ๆ ว่า “ประสิทธิภาพ” ของการเรียนการสอน

การยอมรับประสิทธิภาพ

การยอมรับประสิทธิภาพ แบ่งได้ 3 รูปแบบคือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1 / E_2 ไว้ แล้วได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น ตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้ 90/90 แล้วคำนวณค่าประสิทธิภาพพบที่เรียนสำเร็จรูปได้ 95/95
2. เท่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1 / E_2 ไว้ แล้วได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับเกณฑ์ที่ตั้งไว้พอดี เช่น ตั้งเกณฑ์มาตรฐานไว้ 90/90 แล้วคำนวณค่าประสิทธิภาพพบที่เรียนสำเร็จรูปได้ 90/90
3. ต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ตั้งเกณฑ์ E_1 / E_2 ไว้ แล้วได้ค่าประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน $\pm 2.5\%$

จากการยอมรับประสิทธิภาพข้างต้น สรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะนั้นจะต้องศึกษาเนื้อหาในบทเรียนการกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนการสอน การจัดทำแบบทดสอบและการสร้างสื่อว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง แล้วนำค่าที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพตามสูตรการหาคุณภาพ ซึ่งแบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เกณฑ์ 80/80

ดัชนีประสิทธิผล

การประเมินพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียนว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใดสามารถดูได้จากความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเรียกว่าดัชนีประสิทธิผล

ความหมายของดัชนีประสิทธิผล

เพชัญ กิจระการ (2544 :1) ได้ให้ความหมายของดัชนีประสิทธิผลว่า ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

ชนิดา นนทันทภา (2545 :48) ได้ให้ความหมายของดัชนีประสิทธิผลว่า ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง การประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมา เพื่อที่จะดูถึงประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนและการวัดประเมินสื่อ

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2545 : 279) กล่าวว่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หรือ E.I หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

เมธา พงศ์ศาสตร์(2549: 4) ได้ให้ความหมายของดัชนีประสิทธิผลว่า ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง คาสถิติที่ใช้ในการประเมินสื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index) หมายถึง ค่าที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน หลังจากที่ได้ใช้สื่อการเรียนการสอนหรือนวัตกรรม โดยการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนที่เพิ่มขึ้นกับคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน

การหาค่าดัชนีประสิทธิผล

ดัชนีประสิทธิผลเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงพัฒนาการทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนเปรียบเทียบกับก่อนเรียน โดยแสดงค่าเป็นร้อยละ มีผู้เสนอวิธีการหาค่าดัชนีประสิทธิผลดังนี้

เฟิชู กิจระการ (2544 :3) กล่าวว่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index)

เป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน หรือเป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากจะเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะก็อาจจะยังไม่เพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่ากลุ่มที่ 1 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 18 % การทดสอบหลังเรียน ได้คะแนน 67% และกลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 27% การทดสอบหลังเรียน ได้คะแนน 74 % ซึ่งเมื่อนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบหลังเรียนระหว่างกลุ่มทั้งสอง ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะสิ่งทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดสอบทั้งสองกรณี มีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุด (เฟิชู กิจระการ. 2544:3) ดัชนีประสิทธิผลมีรูปแบบในการคำนวณดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียน}}{(\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$\text{หรือ } E.I. = \frac{100 - P_1}{P_2 - P_1}$$

เมื่อ P_1 = คะแนนทดสอบก่อนเรียน

P_2 = คะแนนทดสอบหลังเรียน

จำนวนเศษของ E.I. จะเป็นเศษที่ได้จากการวัดระหว่างการทดสอบก่อนเรียน (P_1) และการทดสอบหลังเรียน (P_2) ซึ่งคะแนนทั้งสองชนิด (ประเภท) นี้ จะแสดงถึงค่าร้อยละของคะแนนรวมสูงสุดที่ทำได้ (100%) ตัวหารของดัชนี คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (P_1) และคะแนนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้

กล่าวโดยสรุป การหาค่าดัชนีประสิทธิผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน หรือ หาค่าความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนการทดสอบหลังเรียน คำนวณ ได้จากการหาค่าความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลองและการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนพื้นฐาน และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ซึ่งดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อการสอน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิเคราะห์คะแนนจากสูตรคำนวณ ดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียน}}{(\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่จะไม่เหมือนกัน เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าตรงกับความต้องการหรือไม่อย่างไร ความต้องการจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม การวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้

ความหมายของความพึงพอใจ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 793) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่าพอใจ ชอบใจและ “พอ” หมายความว่าเท่าที่ต้องการ ควรแก่ความต้องการ เต็มเท่าที่ต้องการ เต็มความต้องการ เต็มความต้องการเมื่อนำคำสองคำมาผสมกัน “พึงพอใจ” หมายถึง ชอบใจ

รัตนา แสงกันเพชร (2543 : 18) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของสภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีความต้องการ ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วน ความเครียดจะน้อยลง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นและในทางตรงกันข้าม ถ้าความต้องการนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความเครียดและความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

สุกสิริ โสมาเกตู (2544 : 49) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงานซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เข้าได้ในทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

ปรีชาพร วงศอนุตรโรจน์ (2546 : 143) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกร่วมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

สุลักษณ์ สุขแก้ว (2549 : 40) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกภายในจิตใจมนุษย์ซึ่งจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากถ้าได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจว่าจะมีมากหรือน้อย

เต็มดวง ดวงฉวี (2552 : 46) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจว่าเป็นเรื่องความชอบ ความไม่ชอบ ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฟังใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจว่าจะมีมากหรือน้อย

กุนด์ลาช และเนลสัน (Gundlach & Nelson, 1992 : 37 – 50) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลจากการได้พบปะกับพฤติกรรมทำให้สิ่งต่าง ๆ เป็นระดับความพึงพอใจของบุคคลที่เกิดจากการได้รับสิ่งต่าง ๆ ว่าหลังจากได้รับสิ่งนั้นแล้วสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหา รวมทั้งลดปัญหาและทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจมากขึ้นเพียงใด

จากความหมายของความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติในเชิงบวก เกิดจากสภาพจิตใจที่ไม่มีสภาวะเครียด เป็นความชอบใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความชอบใจในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึงในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ จึงจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติการใด ๆ การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังนี้

เฮิรซเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 113 - 115) ได้ทำการค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น การได้รับการยอมรับนับถือ ความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

2. ปัจจัยพื้นฐาน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสความก้าวหน้าในอนาคต เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดี จำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปผลตอบแทนซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) (สมยศ นาวิการ, 2544 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวเมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลตอบแทนเป็นผลด้านความรู้สึกของนักเรียนที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง หรือแม้แต่การให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 66-70) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ได้เสนอทฤษฎีความต้องการตามลำดับโดยมีสาระสำคัญคือ มนุษย์จะมีความต้องการอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด ทรานสิตที่ยังมีชีวิตอยู่และความต้องการของคนจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับความสำคัญโดยมนุษย์จะเกิดความต้องการในระดับต้นก่อน เมื่อความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการในลำดับที่สูงขึ้นมาก ซึ่งความต้องการของมนุษย์จะเป็นตัวผลักดันให้มนุษย์ทำสิ่งต่าง ๆ ลงไปเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการขึ้น มาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ลำดับขั้น คือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological) เป็นความต้องการปัจจัย 4 เช่น ต้องการอาหารให้อิ่มท้อง เครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกันความร้อน หนาวและอุจาดตา ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ รวมทั้งที่อยู่อาศัยเพื่อป้องกันแดด ฝน ลม อากาศร้อน หนาว และสัตว์ร้าย ความต้องการเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน จึงมีความต้องการพื้นฐานขั้นแรกที่มนุษย์ทุกคนต้องการบรรลุให้ได้ก่อน

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความรู้สึกที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งรวมถึงความเจริญก้าวหน้าและความอบอุ่น

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมและการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่อง หรือมีชื่อเสียง (Esteem Needs) เป็นความต้องการอีกขั้นหนึ่งหลังจากได้รับความต้องการทางร่างกาย ความปลอดภัย ความต้องการทางสังคมแล้ว จะต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการได้รับเกียรติจากผู้อื่น เช่น ต้องการการเรียกขานจากบุคคลทั่วไปอย่างสุภาพ ให้ความเคารพนับถือตามควร ไม่ต้องการการกดขี่ข่มเหงจากผู้อื่น เนื่องจากทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ ส่วนมากเป็นเรื่องการอยากจะเป็น อยากจะได้ตามความคิดของตนเอง แต่ไม่สามารถจะแสวงหาได้ ความต้องการในขั้นนี้มักเกิดขึ้นได้ยาก เพราะต้องผ่านความต้องการในขั้นอื่นๆ มาก่อนและต้องมีความเข้าใจในชีวิตเป็นอย่างดี

จากแนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจดังกล่าว สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าตรงกับความต้องการหรือไม่อย่างไร ซึ่งความต้องการจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามความต้องการของนักเรียน นักเรียนจะเกิดความรู้สึกรัก ชื่นชอบ มีเจตคติที่ดีและมีความสุข เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของนักเรียน ให้มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

การวัดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ เป็นทัศนคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การที่จะวัดว่าบุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างเครื่องมือในการวัดทัศนคตินั้น ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจไว้ดังนี้

ถวิล ชาราโรจน์ (2536 : 77-86) ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจไว้ว่า ในการวัดความรู้สึก หรือการวัดทัศนคติจะวัดออกมาในลักษณะของทิศทาง (Direction) ซึ่งมีอยู่ 2 ทิศทาง คือ ทางบวกและทางลบ ทางบวก หมายถึง การประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่ดี ชอบหรือพอใจ

ส่วนทางลบ จะเป็นการประเมินค่าความรู้สึกไปในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ หรือไม่พอใจ และการวัดในลักษณะปริมาณ (Magnitude) ซึ่งเป็นความเข้มข้น ความรุนแรง หรือระดับทัศนคติไปในทิศทางที่พึงประสงค์ หรือไม่พึงประสงค์นั่นเอง ซึ่งวิธีการวัดนั้นมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการสังเกต เป็นวิธีการใช้ตรวจสอบบุคคลอื่น โดยการเฝ้ามองและจดบันทึกอย่างมีแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน แต่ก็เหมาะสมกับการศึกษาเป็นรายกรณีเช่นกัน

2. วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุยกับบุคคลนั้น ๆ โดยมีการเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

3. วิธีการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) วิธีการนี้จะเป็นการใช้แบบสอบถามที่มีคำอธิบายไว้อย่างเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนตอบมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ๆ วิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดทัศนคติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราส่วนแบบลิเคิร์ต (Likert Scales) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วมีคำตอบที่แสดงถึงระดับความรู้ 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

วิกเตอร์ (Victor, 1904 : 100) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดความพึงพอใจ ไว้ว่า การวัดความพึงพอใจ โดยทั่วไปจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถาม การจะเลือกใช้วิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวอย่างที่จะวัด เช่น กลุ่มบุคคลที่สามารถอ่านและเข้าใจสื่อทางภาษาได้ก็จะใช้แบบสอบถาม เพราะนอกจากจะประหยัดเวลาแล้วผู้ตอบยังมีอิสระที่จะตอบ ส่วนใหญ่ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถอ่านสื่อทางภาษาได้ จำเป็นต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์ แต่ต้องแก้ปัญหาเรื่องความเป็นอิสระของผู้ตอบ ในด้านข้อคำถามนั้น บุคคลจะถูกถามถึงระดับความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในสิ่งนั้น ๆ ในแง่มุมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ต้องการจะศึกษา

จากการวัดความพึงพอใจดังกล่าว สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจของบุคคลเป็นการตรวจสอบความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือวัดได้หลายแบบตามความเหมาะสมกับบุคคล การวัดความพึงพอใจ เป็นเรื่องที่เปรียบเทียบได้กับความเข้าใจทั่ว ๆ ไป ซึ่งปกติจะวัดได้โดยการสอบถามจากบุคคลที่ต้องการจะถาม มีเครื่องมือที่ต้องการจะใช้ในการวิจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการใช้แบบสอบถาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ดังต่อไปนี้

อานงค์ ใจรงกา (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว กลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลท่าปลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านออกเสียงหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว สูงถึงร้อยละ 78.86 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนภาษาไทยอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

นงนุช สามัญฤทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเร็ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเร็วและเปรียบเทียบสมรรถภาพการอ่านเร็วของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านเร็ว ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.56/82.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเร็ว มีสมรรถภาพการอ่านเร็วหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

วรรณภา ไชยวัน (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย การพัฒนาแผนการอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง อักษรควบและอักษรนำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านผาสามยอด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า แผนการอ่านและการเขียนภาษาไทยเรื่อง อักษรควบและอักษรนำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมรายและรายด้าน คือ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.30 / 87.13 คำนีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.7282 ซึ่งหมายถึงนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 72.82

คารณีย์ จันทร์หอม (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกการอ่านคำคล้องจอง กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 3 โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการอ่านคำคล้องจอง มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีประสิทธิภาพ $94.10 / 90.63$ ความสามารถในการอ่านคำเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านคำคล้องจอง หลังการทดลองอยู่ในระดับดี และความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกการอ่านคำคล้องจอง มีความสามารถในการอ่านคำก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพัตรา วงศ์จิระกิจ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลบ้านกรวด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 34 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เท่ากับ $84.79 / 83.50$ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ อยู่ในระดับมากที่สุด

จากการศึกษารายงานการวิจัยในประเทศที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียน เกิดจากวิธีการสอนของครู และสื่อ นวัตกรรม การเรียนการสอนที่ช่วยให้การเรียนการสอนของครูประสบความสำเร็จ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกทักษะที่มีเนื้อหาตรงกับความสนใจของนักเรียน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกทักษะประกอบการสอนให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถทางการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนการอ่านแบบต่าง ๆ การใช้โปรแกรมเร่งรัดการอ่าน ตลอดจนทฤษฎีและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับทักษะการอ่านเพื่อเพิ่มทักษะการอ่านของนักเรียน และเพื่อช่วยให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอย่างมีความสุขตลอดชีวิต ดังนี้

แอนเดอร์เบิร์ก (Anderberg. 1997 : 5052 – A) ได้ศึกษาผลของวิธีการสอนแบบต่างตอบแทนกันที่มีต่อคะแนนความเข้าใจในการอ่านที่มีนักเรียนในกระแสหลัก และนักเรียนที่มีความสามารถน้อย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นเรียน 8 ชั้นเรียน ได้รับการสอนแบบต่างตอบแทนกันหรือได้รับการฝึกอ่านเป็นเวลา 10 ช่วง (ในสภาพการควบคุม) ซึ่งครูประจำชั้นตามปกติเป็นผู้สอน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและในกลุ่มควบคุม ไม่มีการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น นักเรียนที่พูดสองภาษากับนักเรียนที่พูดภาษาเดียว มีความเข้าใจในการอ่านหลังการเรียนไม่แตกต่างกัน และไม่มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความสามารถทางภาษากับรูปแบบการสอน

โฮลด์แมน (Holdman. 1998 : Web Site) ได้ศึกษาเพื่อกำหนดผลกระทบของโปรแกรมเร่งรัดการอ่านที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 5 ในระบบโรงเรียน ตำบลเออร์ลี เมืองเบลกลี รัฐจอร์เจีย เพื่อเพิ่มการปฏิบัติกรอ่านจริง ซึ่งจะเพิ่มทักษะการอ่านของนักเรียน และเพื่อช่วยให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอย่างมีความสุขตลอดชีวิต ประชากรกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกได้จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -5 โรงเรียนในตำบลเออร์ลี จำนวน 170 คน จากทั้งหมด 386 คน ในปีการศึกษา 1997 เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเป็นแบบทดสอบทักษะพื้นฐานการอ่านเพื่อความเข้าใจของรัฐไอโอวา ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบก่อนกับหลังการสอนเป็นเวลา 1 ปี พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างคะแนนในโปรแกรมเร่งรัดการอ่านที่วัดได้และไม่มีความแตกต่างระหว่างคะแนนที่ได้จากการอ่านเร่งรัดกับคะแนนความเข้าใจในการอ่านที่วัดได้ตามรายงานในการทดลองทักษะเบื้องต้นของรัฐไอโอวา

วอร์ด (Ward. 1998 : 3876 – A) ได้ศึกษาผลกระทบของประสบการณ์ในการอ่านที่แบ่งปันกันที่มีต่อเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาซึ่งเสียเปรียบทางการพัฒนาจำนวน 9 คน วิธีการศึกษาใช้โปรแกรมการอ่านแบบแบ่งปันเพื่อสนับสนุนนักเรียนให้ช่วยเหลือกันระหว่างที่สำรวจการอ่าน และการสังเกตโดยมุ่งเน้นศึกษา 2 ด้าน คือ ประสบการณ์ในการอ่านแบบแบ่งปันและเจตคติของนักเรียน ผลการศึกษา พบว่า ประสบการณ์ในการอ่านแบบแบ่งปันที่มีการใช้หนังสือที่พยากรณ์ได้นั้น ช่วยให้เจตคติของนักเรียนที่เข้าร่วมในโปรแกรมเป็นไปในทางบวก การศึกษารังนี้สนับสนุนทัศนะที่ว่า การอ่านแบบแบ่งปันเป็นเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิผลสำหรับประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน

วาร์เลย์ (Varley. 2003 : 1558) ได้ทำการสำรวจโครงการสอนเพื่อที่จะนำเอาวิธีการฝึกทักษะแบบสะท้อนกลับมาใช้ ซึ่งเป็นวิธีการสอนของ คิวอี้ (John Dewey) โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจสมรรถภาพของผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสอนด้านศิลปะ รูปแบบการศึกษาทักษะแบบสะท้อนกลับที่ผู้วิจัยนำมาปรับใช้นั้นมี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบของ สเตวาร์ด(Stewart) และ จอห์น (John) และรูปแบบ ของเคนเน็ท (Kenneth) จากนั้นผู้วิจัยก็สร้างแบบฝึกทักษะสะท้อนกลับขึ้นมาเป็นของตัวเอง ข้อมูลได้มาจากการศึกษาพบว่าแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการสอนของผู้วิจัยซึ่งจะเป็นตัวพิสูจน์สมรรถภาพด้านการสอนของผู้วิจัยโดยสะท้อนผลตามมาตรฐาน

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ผู้ที่มีการฝึกอ่านฝึกเขียนต่อเนื่องจะกลายเป็นผู้อ่าน ผู้เขียนที่มีความคิดก้าวหน้า มีความคล่องแคล่วทางการพูด การเขียน และการฝึกอ่านต่อเนื่องจะทำให้เป็นผู้อ่านและเรียนภาษาที่ดี การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความเข้าใจในการเรียนโดยเป็นกระบวนการระหว่างการเรียนรู้และการประเมินผล เมื่อสิ้นสุดกระบวนการจะทำให้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน นอกจากนี้การใช้แบบฝึกทักษะยังช่วยให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจ เพลิดเพลินสนุกสนาน นักเรียนไม่เบื่อหน่าย และทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น